

sunian. Gazterijak zerbait egiñ gura leuke bere arimiaren alde, baña bere zaletasun mundutafak itxi barik: goizian Jauna artzera, baña afatsaldian bada-ezpadako jolasetara eta Jauna iraindutera: goizian elexara Magdalena baten antzera, afatsaldian plazara, jantzi, pitxi eta koipez, mutilen bat bera-gandutera; onan eziñ leiteke irabazi zeruko alogerarik.

Azkenez, beste batzuk oratuten deutze arimako lanai iluntzian, au da, bizitzako azkenengo urtetan, mundua urte luzetan otzeindu ta gero, atsegiñ eta gozotasun guztiak igarota gero, baña benetan biurtu dirialako Jaungoikuagana oratuten eutzen arimako eta zeruko arazuai, gogoz, adorez, eta aldi laburrian egiñ ebezan auferapide andijak eta irabazi aloger andijak. Esan beije an goijan aintzaz inguraturik bizi dirian deunak Magdalena, Agustin, Iñazio eta abar; onek irurak bizitzako bide erdijan asi zirian Jaungoikua ezagutu, maitetu eta otzeinduten, eta alan guzti be askori auria artu eutzen, bai onoinen edo birtutetan, baita be Jaungoikuaren maitasunian eta deuntasunian, eta gaur Elexa Ama Deunak ospatuten dauz bere semerik onenak lez.

Eskatu deijogun Jaungoikuari, beti eta aldi guztijetan, eta ordu guztijetan, zinieste biziz, biotz garbiz eta zintxo zintxo ibilteko, eskar edo grazija, eta eskatuten badeutzagu apaltasun andijagaz, emongo deuzku, bere aintzarako eta gure arimen onerako. Alan izan dedilla.

Garizuma aureko bigarren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jafaitu onan):

Gure Jaungoiko on onak danok beragandu gura gauz, danok donokiratu gura gauz, baña ez indafez, ez defigoñian, ezpada gure naiz edo borondatez: ara zergaitik eriten daben gure biotzetan bere itz deuna, bera entzun, bera ziniiztu ta egiñagaz salbaziñoeko igali on da ugarijak emon daiguzan. Goiz onetan esango deutzuet ba: 1.º Jaunaren itza entzuteko daukagun egiñ beaia, eta 2.º zelan entzun biar dogun.

Zafi esaten da gizonen artian, nai batzafetan, nai kafe etxetan, ardaugelatan eta osterantzian be, Jaunaren itza (sermoia) entzuteko beafik ez daguala, sermoia entzun barik be salbau leitekiala, amar aginduetan ez daguala ofelako agindurik eta abar; onakoxe esanak emakumen artian be entzuten dira; baña onan oldostu edo pentsetan dabenak eta itz egifen dabenak efakuntza andijan dagoz, bada Jaunaren itza (sermoia) entzutia ez da nora ezekoa, ezpada bear beafekoa, lenengo Jesukristok agintzen dabelako, bigafengo Elexa Ama Deunak agintzen dabelako, eta irugafengo geure izatiak agindu edo eskatuten dabelako. Ikusi daiguzan banan banan iru agindu onek.

Lenengoa. Jesukristo ludi onetara etofi zan gizonak txerenaren mendetik gaizkatutera, gizonai zeruko bidea erakustera; eta au egiñ eban ikaskizun eder eta mamintzuak erakutziar: ogei ta amar urtian egon zan Jose eta Mariaren mienpean, zurak lantzen, etxeko arazuak egiten ta abar, erakutziar gizaseme guztiai apaltasuna, mentasuna eta lanerako zaletasuna; bere bizitzako azkenengo iru urtetan ibili zan uririk uri, eñirik eñi, toki guztijetan, ausuetan, itxas ertzetan, basuan, zelaijan, eta baita be txaidetan itzaldirik ederenak eta mamintzuenak egiten; bere ondoren juazan oste andijak, lau eban gelarijak ao batez dirauzkunez.

Donokiratutera joianian, bere ikaslai (apostoluai) agindu auxe emon eutzen: *Ite docete omnes gentes*: zuaze ludiko bazter guztijetatik ziar, eta iragafi egijozue gizaseme guztiai niri entzun eta nigandik ikasi dozuen guztia. Agindu au ez zan apostoluentzako bakafik izan, baita bere ondoriengo Gotzaiñ, abade eta misiolari guztijontzako be, eta auxegaitik Jesukristoren egunetatik gaur agiño, Gotzaiñ, abade eta misiolari guztijak jardun izan dabe, eta jardungo dabe iñor aspertu bage, Jesukristoren irakatzi deunak lurbira guztijan zabalduten. Orain, ba, Gotzaiñak, abadiak eta misiolarijak gizaseme guztijai irakasteko agindua badauke, gizaseme guztiak eurai entzun eta ikasteko egiñ beafa dauke: agindu bi onek alkafi oratuten deutze. Emendik agiri da Jaunaren itza edo sermoia entzutia ez dala nola ezekua, ezpada egiñ bear estua.

Bigarrena. Elexa Ama Deunak agintzen deuzku Jaunaren itza (sermoia) entzutia: Trentoko batzar deunak dirautze Gotzaiñai, iragarteko eliztar guztiai bakotxa bere eleizara edo parokijara joan eta Jaunaren itza entzuteko daukan egiñ beafa: *Moneatque Episcopus populum diligenter teneri, unusquisque parochice suae interesse, ad audiendum verbum Dei*. Gañera Elexa Ama Deunak berak Txanburu edo Paroko guztiai agintzen deutze, igande eta

jai nagusijetan goizpar edo ebangelijo santua iragarri eta azalduteko. Orain ba, guri Elexa Ama Deunak agindu au ipiñi deuzkun lez, zuei, eliztafoi, ipiñi deutzue entzun eta ikasteko egiñ beaia. Au onan bada, zer esan giñai ofako gizon eta emakume urte guztian Jaunaren itza entzun bage geratuten dirianakgaitik?, ze ofako gizon igandeetan eta beste jai egunetan ordu luziak ardaugeletan eta kafe etxetan igaro eta ordu erditxo bat itzaldija entzuteko artuten ez dabenakgaitik?, zer ofako gizon, andra eta neskatila mezetara etori aien sermo orduan mezetatik urtetan dabenakgaitik? Ez besterik ezpada Kristotar otzak eta eliztar epelak diriala, obeto esateko Jesukristoren berbakaz, ez diriala Jaungoikuarenak: *vos ex Deo non estis quia verba Dei non auditis*. Jaungoikuarena danak, zirautzen Jesukristok judataiai, Jaungoikuaren itza (berbia) entzuten dau: *qui ex Deo est, verba Dei audit*.

Irugarrena. Geure izatiak, bizitziak, eskatuten dau Jaunaren itza entzun daigula. Geure izatiak janarija eta edarija bilatutera beartuten gauz, ba janari eta edari bage gure bizitziak eziñ iraun lei; gizona ez da gorputz utza, ez da arima utza be, gorputz eta arimia alkartuta egiten dabe gizona; biar dau, ba, berarizko janarija gorputzerako, eta berarizkua arimiarentzako be; arimiaren janarija Jaunaren itza da, janari indartzua, osasuntzua: berak emoten deutzo osasuna pekatuko gatxagaz gaijorik dagoan arimiari: berak indartuten dau makala ta indarbagea zeruko arazuetan dan arimia: berak nagija askortu eta adoratuten dau. Zenbat bider lo soñuan egozan pekatarijak itz santu onek iratzartu ez dauz! Zenbat pekatari lupatzetan ondaturik egozanak itz santu onek lokatu eta penitentzijako bidera ekari ez dauz! Zenbat arima otz eta epel itz santu onek Jaungoikuaren maitasunian sutu ez dauz! Eta zenbat eta zenbat, dongak izanik, Jesukristoren etzai gogorak izanik, apostolu andi izatera biurtu ez dauz! Edestija edegi, eta antxe irakuriko dozue; jaso zeuen begijak zeruruntz, eta an penitenten koru ederian, aintzaz eta zoriontasunez inguratuta, ikusiko dozuz. Ez ba nagijak izan, ez atzeriak izan Jaunaren itza (sermoia) entzuteko.

Ze eta zelan entzun biar da itz santu au? Lenengo, itzal andijagaz. Efege bati, agintari bati, andiki bati bere esana edo agindua itzal andijagaz entzuten badeutzaguz, zenbat itzal andijaguagaz entzun biar ez deutzagu Jaungoikuari? Sermolarijak Jaungoikuaren izenian berba egiten dau; auxegaitik Jesukristok esaten dau: zuei ziñistu eta entzuten deutzuenak, nigan ziñistu eta niri entzuten deutz: *qui vos audit, me audit*, eta zuei entzun gura ez deutzuenak, niri ez entzun egiten deutz: *qui vos spernit me spernit*. — Bigafengo, en-

tzun biar da gogo onagaz. Gogoz eta atsegiñez artuten dan janarijak beti ondo egiten dau eta gorputza sendotu eta gizenduten dau; bafiz gogo barik artzen dan janarijak geijenian aotik kanpora jaurtiten da, eta ez dau onik egiten; gañera gogorik ez dagueñian ez jateko ez eta edateko, ezaugafi izaten da gajjoren bat daukala; beste onenbeste jasoten da Jaungoikuaren itz santuagaz be: gogo bage entzuten bada ez dau onik egiten, arimako arnari, igalli edo fruturik ez dau emoten: len bestian edo txafago geratzen da: gaijo galgarfija dauko ariman: ez dauko Jaungoikuaren, arimiaren, ez zeruko gauzen zaletasunik. — Irugafengo, Jaunaren itza entzun biar da atenziño eta deboziño andijegaz, ikasteko eta egiteko asmo sendo sendo bategaz; auxegaitik, entzuna gorde biar da biotzian, zafi zafi gogoratu, entzunagaz zuzendu, egiñ biar guztijak izan ditezan onak, Jaungoikuaren gogokuak eta merezimentu andikuak arimiarentzako eta zerua irabazteko. Azija ereiten danian ez da agirijan itxiten, ezpada estalduten da luřagaz edo zatzagaz, txorijak jan ez daijen. Bardiñ bardiñ egiñ biar da sermoian entzuten danagaz be: gorde biotzian, estaldu bere gañian gogartia egiñagaz, gero arnari onak emon daiezan: au ez egitiagaitik jasoten da Jesukristok goizpar edo ebangelijo santuan diñuana. (Repitase lo que dice el evangelio).

Eskatu, ba, Jaungoikuari, meza santu onetan, bere itz samur, eder eta osasungarija, entzuteko zaletasun andi, bizi eta sutzua, arnari edo frutu andija atera daizuen, eta au egiñik, berak donetzi zagiezan, ba esanik dauko: zoriontzuak diriala bere itz santua entzun eta biotzian gordetan dabenak: *Beati qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illum*, zeñ guztioi opa deutzuedan.

Garizuma aureko irugaren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jafaitu onan):

Elexa Ama Deunak, jakinduri andijagaz eta guztiz egoki, gogoratuten deuzku igande onetan Jesukristo gure gaizkale andijaren nekaldi gogor eta

samiñtasunez betia, bera goguan artuaz alderatu gaitian egun onetako zorakeri, gaiztakeri, nasaikeri eta pekatu andijetatik. Egun onek txefenak asmauriko egunak dira, egun onek infernutañen egunak dira, egun onetan pīloka arima asko infernuan ondatu dabez. Egun onetan, esan giñai, Kristotar askok lotsia alde batera itxiten dabela, zatarkeri eta lizunkeri guztijak ezezago egiteko; baña gogoratuko balebe Jesukristoren nekaldi gogoña, ainbeste zakarkeri eta pekatu egiten ez litzatekez asartuko.

Aldendu gurarik zuek onako gaiztakerijetatik, goiz onetan esango deutzuet zeñ gofotogarriak diran Jaungoikuaren begijetan Aratusteko egintzak. Entzun gogo onagaz.

Elexa Ama Deunak beti eta era guztijetan agertu izan dau, bere seme-alabak galdu ez ditezan, ardurarik andijena; txefenak bariz, mundu galduaz alkartuta, Kristotar guztiak galtzeko alegiñtzen da. Elexa Ama Deunak gura dau bere seme-alabak egun onetako erokeri guztijetatik aldenduta, Kristotar bateri dagokijon lez, bizitza onian iraunda, otoi eginda, penitentzizako laztasun batzuk artuta, gertau ditezan garizuman sartzeko; txefenak bariz gura dau, garizumaz gogoratu barik, jafaitu daiguzala egun onetako zatarkeri guztijak, ezezago bere laguntzan infernuan ondatu gaitezan.

Aratusteko erokeri eta jolas gaiztuak gentilak asmaurikuak dira: gentilak Jaungoiko guzuezkuak gurtuten ebezan, eta Bako zeritxon Jaungoiko guzuezkuaren honran zatarkeri eta lizunkeri guztijak egiten ebezan; beraz Kristotarak aren jolas gaizto eta zakarkerijai jafaiturik, aren antzeko egiten dira. Egun onetako jolasak izan oi dira dantza nastuak, norberari ez jaokon soñekua jartzia, arpegija estaldutia, jan-edan lafegijak egitia eta astakerijarik andijenak egitia, eta au edonok daki eziñ izan leitekiala Jaungoikuaren gogokua. Dantzia berez gauza txafa dala, eziñ esan lei: dantzatu zan David bakalduna Kutxa Deunaren aulfian; dantzatuten dira Sevillako uri andijan eta Jesusen aulfian *seises* deritzuen mutikuak; Oñatiko erijan eta beste toki askotan be, mutikotxuak *Corpus Christi* eguneko ibil-aldi edo prozesiñuan dantzan egiten dabe; eta au eziñ leike esan gauza txafa danik. Gure Euskal-efi onetan egiten dirian dantzak, aureskuak, bana-banakuak eta dantza askatuak, ez dauke gatzik: edo-nun eta edozeñek egiñ leikezanak dira; baña dantza nastuak, batez be arpegija estalduta egun onetan egiten dirianak, nai zeijan

(plazan) eta etxe safatuetan, dongak dira, txafak dira, gizaseme askoren galdumendijak dira. Begira Elexako deun edo santurik andijenak zer dirauzkuen. Cipriano Deunak diño dantzak erijetako oitura onak galtzen dabezala, ekandu txafak zabalduten dabezala, lizunkerijako sua biztuten dabela, eta arima asko orbanduten dauzala. Krisostomo Deunak diño dantzia dala nasai-kerija guztiek ikasten dirian ikastolia, eta gabeko dantzetan egiten dirian pekatuak izar biurtuko balira gaurik ilunena egunik argijena izango litzatekia-la. Deritzot Deun bi onen eritzija asko dala, geijago ez luzatutiafen.

Arpegija estaldutia eta norberari ez jaokon soñekua jartzia Jaungoikuak antziñako lege zafian debekau eban. Ara zer ziñuan: «Ez da gizona emukuma jantziko, ez eta emakumia gizonezko, eta onakorik egiten dabena nire begijetan gorotogafija izango da»: *Non induetur mulier veste virili, nec vir veste femina, abominalis est apud Deum, qui fecerit hæc*. Emakumia gizon jatzten danian saltzen dau lotsia ordu batzuetarako, eta au egiten dau berak nai daben guztia askatasun oso osuan egiteko: lotsiak moduzkotasuna eta garbitasuna gorde eragiten deutzo, baña lotsia estaldu edo gorde ezkerokuan bere garbitasuna beinguan bifenduten da, galtzen da. Bardiñ jasoten da arpegija estaldutiaz be: arpegija estalduten dabena estalduten dabe bestelan edo arpegi agiriz ez leukiana egitiafen. Baña Jaungoikua eziñ atzipetu (engañau): Jaungoikuaren begi zolijak dana ikusten dabe, bai arpegi estaldua eta bai agirikua be. Iges, ba, onelako zatarkerijetatik, Jaunaren gorotua zeuen gahera ekañ gura ezpadozue.

Jan-edan lafegija da egun onetako beste egitera txafa. Egun onetan gazterija askok ez dauke beste oldozkun edo pentsamenturik sabela baño, sabela bete bete egiñ eta sabelari gañez egiñ. ¡Zenbatek ardau lafegijagaz galtzen dabe sentzuna! ¡Zenbatek gizontasuna galdu eta abereen antza artuten dabe! ¡Erukarijak! Aldi txar batek artuko balebez, asko artu izan daben lez, bertatik jausiko litzatekez infernura, ba ordikerija pekatu astuna da, eta Paulo Deunak diño ordijak ez dabela zeruan tokirik izango: *neque ebriosi regnum Dei posidebunt*.

Kristotafak egun onetan Jesusen nekaldi gogoragaz gogoratuko balira eta oldortu edo pentsauko balebe zelako eriotza samiñ eta miñgarija igaro eban gu gaizkatutiafen eta donokiratutiafen, ez leuke aiñ ezez pekaturik egiñgo: esker onez eta bere maitasunez alderatuko litzatekez toki gaizto guztietatik. Baña, zoritxarrian, ez dabe onelako gauzarik gogoratuten; eta itxuririk ludi onetako zorakerijakaz, euren ondoren duaz lizunkerik bila, gozota-

sun biā, atzegiñ biā. Fruamur, diñue: gozau daigun bizitzia eta osasuna daukagun artian, gero ilgo gara ta. ¡Eruak! Egunen baten ezagutuko dabe euren sentzunbakotasuna, eta orduan berandu izango da.

Eta zer da guk egun onetan egiñ biar doguna? Ordaindu Jesusi egun onetan egiten jakozan iriñak, mezia entzunagaz, Jauna maitasun andiz artuagaz, otoi samur samurakaz, berari egun baruan ikusaldi batzuk egiñagaz, eta beste egintza askogaz. Onetariko bat ona izango litzake oerakuan, besuak zabalik, bost Aita-gure, bost Agur-Marija eta Glorija esatia, bere bost zaurijen honran: au izango litzateke atsegiñgarija Jesusentzako. Egiñ, ba, al dozuen guztia Jesusi egun onetan atsegiñ emoteko; eta au egiten badogu doneztiko gaitu emen luñian eta gero sarituko gaitu an goijan betikotasun guztirako, zeñ danoi opa deutzuedan. Alan izan dedilla.

Garizumako lenengo igandea

(Irakurri edo esan goizpara, eta jaraitu onan):

Jesukristo gure Jauna jatxi zan zerutik luñera gure gaizkatzalía eta irakslia izateko; gaizkatu genduzan bere nekaldi eta eriotza santuaren bidez, eta irakatzu euzkuzan eta irakasten deuzku gaur be goizpar edo ebangelijo santuaren bidez zeruko ikaskizun eder eta mamintzuak. Gaurko goizparaz erakusten deuzku zelan goituko doguzan ludi onetan daukaguzan eta izango doguzan ziltzaldi edo tentaziñoiak.

Ikusi daigun ba, goiz onetan, zer dan ziltzaldija, nundik sortuten diran ziltzaldijak eta zelan garaitu geinkezan. Entzun, ba, gogo onagaz.

Ziltzaldi edo tentaziñoia zer da? Txarferako edo pekaturako zirikaldi bat da. *Incitamentum voluntatis ad malum*. Ziltzaldijak batzuetan sortuten dira

geugandik. Jatofizko oben edo pekatuak zaurituta itxi eban gizona, bai bere ariman, baita be bere gorputzian: bere ariman, ilundu eutzalako bere adiña, eta okertu edo mukertu bere naimena; bere gorputzian bariz, obenduta, makurtuta itxi ebalako dongakerija guztijetarako: *sensus et cogitatio hominis prona sunt in malum ab adolescencia sua*. Emendik sortuten da arimiaren eta gorputzaren arteko guda bizija: arimia zerutara dalako, zeruko atsegiñak bi-latuko dauz; gorputzak baña, lurtara dalako, lufeko atsegiñak gura dauz; eta guda onetatik sortuten dira ziltzaldi edo tentaziñoiak. Ludi onetan ez dago inorbe ziltzaldi bagarik, ba lufak beragaz daroian lez bedar txafen azija, alantxe guk be geugan daruagu ziltzaldijen azi gaiztua.

Beste batzuetan ziltzaldijak etorten jakuz txefenagandik. Txefenak ikusten dau ludijan bizi dirianak gabiltzazala berak an goijan galdu ebazan jarlekuen biña, eta amofuz beterik egiten dauz alegiñ guztijak eurakaz jaubetu ez ditezen; auxegaitik gizaseme guztijak zirikatuten dauz, batzuetan nagikerijara, dakijalako nagikerija dala oben edo pekatu askoren sustraija; beste batzuetan jan-edan lafegira, nasaikerijara, pitxi eta apaindurijara, auxe dalako arima asko galduteko biderik efazena. Txefena zura da, argija da: guk baño adiñ argijagua dauko (aingeruzko argija dauko ta), berak ezagututen dauz gure gora-bera guztijak, gure alde on da txafak, gure obentasun guztijak: berak daki noiz, nun eta zelan jausi eragiño deuzkun, eta andijek zirikatuten gauz; eta izenbat gizaseme ondatuten dauz pekatuan!

Txefenak toki guztijak daukoz egokitzen gizasemiak ezestu eta zirikatuteko: eleaxak, lekaretxiak, eremuak eta abar. ¡Zenbat gizaseme atzeratuten dauz eleaxatik, elizkizunetatik, Sakramentuetatik eta Jauna artzetik! ¡Zenbati urten eragiten deutze lekaretzetatik! Irakuri edestija, eta an ikusiko dozue zelako jauskera negargarijak izan dirian. Eremuko bakartasunian be txefenak bere lana egiten dau: Antonio Deuna eta Pakomio Deuna urte askotan zirikatu ebazan; oyan gaijorik dagozanak be zirikatuten dauz, batzuei ziñistu eragiñagaz laster osatuko diriala, Sakramentu barik il ditezan; beste batzuei oster a gogoratuten deutzez euren pekatu astun eta ilgarijak eta Jaungoikua- ren asaria, galdu daijen salbaziñoeko itxaropena. ¡Oh, zenbat kalte egiten dau arimetan txefen gaiztuak! Baña nun kalterik geijen egiten daben txefenak esan giñai dala efomorijetan, dantza tokijetan, ziñe ta teatruetan, gabeko ibileretan ta abar; toki onetan guztijetan, eskañuak butroian lez, alantxe piloka arimak afapetan dauz. ¡Kontu, ba, etzai bildurgari onegaz: zura da, gaiztua da, malunskerija asko daukoz. Ara zergaitik dirauzkun Pedro Apos-

tolu deunak: iratzartuta eta zur bizi gaitezala, gure etzaya beti geure inguruan dabilrelako: *sobrii stote et vigilate, quia adversarius vester diabolus circumcui quem devoret.*

Beste batzuefan ziltzaldijak, tentaziñoiak, etorten jakuz geu inguratuten gabezan gauza guztijetatik. Ludi onetan ikusgarri, entzungarri eta atzegiñgarri asko dagoz oben edo pekatua bultza egiten deuzkuenak. Gañera geure sentzunai askatasun lařegija emoten deutzagu, gura dabena ikusi, entzun, esan da egiteko, eta emendik sortuten dira ainbat ziltzaldi, geijenian pekatuan ondatuten gaituezanak.

Eta ¿zelan goituko doguz ziltzaldijak? Lenengo, eurretatik iges egiñagaz. Efe gura ez dabenak, aldendu bedi suagandik, ba su onduan ariskua dago efeteko: gure ama Eva paradisuko baratz ederian txerenagaz izketan jari zalako, jausi zan pekatuan; Pedro Apostolu Deuna, Kaifasen etxian eta neskatila lotzabako bategaz izketan jardun ebalako, jausi zan pekatuan, urlija jausten da ordikerijako pekatuan lařegijan ardau-gelara juaten dalako; berendija jausten da nasaikerijako pekatuan aizkidetasun itxua daukalako; bestia jausten da murmuraziñoeko pekatuan miña gordetan ez dabelako; eta onan beste asko. Arisku eta galbidetatik aldenduten ez dana, bere naiz, bere efuz jarten da ziltzaldijan eta eziñ itzaron lei Jaungoikuaren laguntzarik; eta Jaungoikuaren laguntasun bage, geure indar utzagaz, ¿zein ziuřa izaten da gure jauskeria! Argiro esaten dau Espiritu Deunak: *qui amat periculum, in eo peribit*: ariskua maite dabena, ariskuan jausiko da.

Jesukristo gure Jaunak bide bi izentetau deuzku ziltzaldijak goituteko: 1.º zur egotia, eta 2.º otoi egitia. *Vigilate et orate ut non intretis in tentationem.* ¿Zer da zur egotia? Da adi egon eta astertutia zeintzuk gauza dirian gu pekatua zirikatuten gauzenak; batzuentzako izango da idazki eta paper txarřak irakurtia; beste batzuendako jokua, ardau-gelia, aizkidetasuna, begijak aske ibiltia, dantzia eta abar. Arisku onek ezagutu eta eurretatik aldenduten danak ez dau ziltzaldirik eukiko, ba sua ametetan danian keiak urtetan ez daben lez, alantxe ziltzaldija sortuten dauna kendu ezkero ez dago ziltzaldirik. — 2.º Ziltzaldijak goituteko otoi egiñ biar da: *orate ut...* Geurez indargeak gara: eziñ dogu gauza onik egiñ; au argiro dirauzku Jesukristo gure Jaunak: *sine me nihil potestis facere.* Biar dogu zeruko laguntza, au da grazija, eta grazija edo eskafa jaristen da otoi bidez: *petite et accipietis.* Otoi egiñ, ba, apaltasun andijagaz, uste edo konpijantza osuagaz, eta Jaungoikuak ez gauz deslai itxiko. Ziltzaldi orduetan ona da ziñatutia, ba kuru-

tziak indar andija dauko txefena oñatuteko; ona da jakulatorija edo otoi labur bat Birgiña Marijari, Jose Deunari edo norberak deritxon Deun bateri egitia, indartu gaizan eta ziltzaldija azpiratu daigun.

Ziltzaldijak goituko doguz baita be barau egiñagaz; barauak ikaratuten dau txefena, barauak makalduten dauz aragijaren griña gaiztuak, barauak geituten dauz arimako indařak eta adoretuten gauz arimako bufukaldijetarako. Gure gorputza abere kastia da, aberien antzeko griña eta ekanduak dauko; berangaitik aberien antzera esi eta azpiratu biar da. ¿Zelan esiten doguz aberiak? Jana kenduagaz, zigortadak emonagaz. Zigortu, ba, geure gorputza, ildurate edo mortifikaziñoiagaz eta beste nekegafi askogaz. Esi barauakaz. Onan egiñ dabe gaur donokijan aintzaz inguraturik dagozan Deunak.

Gorde biotzian ikaskizun eder onek; gogoratu safi eurakaz, eskatu Jaungoikuari ziltzaldijak ezagutu eta goituteko eskařa eta eskari au; eskatuten badeutzazue apaltasunez eta uste osuagaz, emango deutzue, ba ez dau gura beste gauzarik geure ona eta bere aintza baño.

Garizumako bigaren igandea

(Irakuri edo esan goizpařa, eta jařaitu onan):

Jesukristo gure Jaunak amabi apostolu eta beste jařaile asko eukazan; eta gaurko goizpařak dirauzku, Taborko mendira, bere Jaungoikotasunaren izpitxu bat ikustera, iru apostolu bakari eruan ebazala. ¿Zegaitik eruan ebazan iru bakari, eta ez amabijak? Nik ez dakit, ba Jaungoikuaren asmo eta erabakijak eziñ ulertu neikez, baña goizpařak beste aldi baten dirauzku «asko diriala deituak, eta gitxi aukeratuak», eta onek esan gura deuzt deitu guztiak ez diriala izango aukeratuak. Judeatar aldra andija urten zan, Egiptotik, eskiñiriko luřera, baña bi bakari eldu ziran lur zorionekora. Judasi deitu eutzon zerurako, baña ez zan eldu zerura, infernura baño. Gizon guztijai

deituten deutze zerura, baña jzenbat ez duaz infernura!, ez Jaungoikuaren efuz, ezpada norbere efuz baño.

Aratu daiguzan ba goizpar onek saratuten dauzan ikaskizunak. Entzun, ba, gogo onagaz.

Jesukristo gure Jaunak Taborko mendira igotian agertuten dau argiro mendi zalia dala. Jaungoikua Sinaiko mendijan agertu jakon Moisesi; Taborko mendijan agertu eban Jesukristok bere Jaungoikotasunaren ispitu bat; Kalbarijoko mendijan il zan Jesukristo; Olibeteko menditik igo zan Jesukristo zerura; Siongo mendira jatxi zan Espiritu Deuna be. ¿Zer esan gura deuzku mendijak? ¿Eskutapen andiren bat saratuten ote dau mendijak? Dudatzek, mendijak gauza asko gogoratuten dauzku; mendijak gauza asko esan gura dauzku: mendija goijan dagualako erakusten dauzku zerua be goijan daguala; eta mendi galufera igoteko neke andijak eta izerdi ugarijak ixuri biar dirian lez, alantxe zerura igoteko be neke andijak igaro biar diriala. Bai, kristiñaua, zerura ez da igoten aukeratasuneko bidetik, ez jolaseko bidetik, ez atsegiñezko bidetik, ezpada arantzezko bidetik, kurutzeko bidetik baño; beraz geure sentzunak ilduratuten badoguz, geure griñak ezi eta azpiratuten badoguz, geure buruari naikunde zatafak ukatuten badeutzagu, itz baten esatiaren kurutzeko eta naigabezko bidia jafaituten badogu, elduko gara zerura; baña nekezko bidia jafaituten ezpadogu, eta an beian, lautadan, atsegiñetan geratuten bagara, zerura ez gara elduko, beian geratuko gara, au da infernuan.

Diño goizparak, Jesukristo Taborko mendira eldu zanian, bere izate Jaungoikozkua agertu ebala; bere arpegi ta begijak eguzkija baño argijago zirudijen; bere soñekuak bafiz edufa baño zurijago. Eguzkija egiz da edefa, eta esan lei ludijan ez daguala bera baño gauza edefagorik: eguzkija da osasunaren itufija: eguzkirik ezpalego, bizitzarik ez legoke: eguzkijak dana biztuten dau, dana alaituten dau. ¡Ze edefa da eguzkijak argi egiten daben eguna! ¡Ze alaitasuna sortuten dau biotz guztijetan! Bafiz eguzki bako eguna izan oi da iluna eta ituna. Apaltasuna da eguzkijaren antzera, arimiari bizitzia emoten deutzona; apaltasun barik onomenik ez dago, deuntasunik be ez, da zerurik be ez, ba zerua apalentzat egiña da. Jesukristo gure Jauna apala izan zalako Aita zerukuak goraldueban, Belenen aingeruzko aldra andija bialduagaz, eta Taborko mendijan edertasunez apainduagaz; gu be, apalak bagara, edertu eta apainduko gauz donokijan, aintzaz jantzi ta inguratuaz.

Eta ¿zer aituten emon gura deuzku goizparak edufaren zuritasunagaz?

Esan gura deuzku, zeruan sartzeko zuri zuri, garbi garbi egon biarko dogu-
la; zeruan orbanduriko gauzarik eziñ sartu leiteke. Argiro dirauzku Juan
ebangelarijak: *non intrabit in eo aliquid coinquinatum*. Beraz garbitu biarko
da emen lufian, eta garbitu ziatz oben eta obenaren orban guztijetatik, peni-
tentzizako su garbijetan; eta garbitu nai ez dabenak egon beitez ziur ez dabe-
la zeruan saferarik izango.

Diño baita be goizparak, Jesukristok Jaungoikotasuna agertu ebanian,
Moises eta Elias igarlia ordu berian agertu ziriala. ¿Zegaitik agertu ziran
gizon deun onek Jesukristogaz batera mendi tonfor atan? Ara zegaitik. Jesu-
kristo gure Jauna ludi onetan bizi zanian, edozeinbere gizaseme zirudijan:
bere bizi modua eta jazkeria beste gizonen antzekua zan, eta judeguak ez
eben ziñistuten Jaungoikua zala; geijenez be igarla bat zala: Elias, Moises
edo alakoren bat; eta oraiñ gizon deun onek, Taborko mendijan agertutian,
ikusi eta ezagutu eben, batez be apostoluak, Jesukristo ez zala Moises, ez
Elias, ezpada eurak baño lenagokua, eta andijagua, au da Jaungoiko eta gi-
zon egijazkua, eta onan sendotu zan euren ziñismena.

Azkenez diño goizparak, Jesukristo aintzaz inguratuta ikustian, iru apos-
toluak poz pozik egozala, eta Pedro Deuna asartu zala Jesukristori esaten:
¡Jauna, ondo gagoz emen! Gura badozu iru txabola egiñgo doguz ementxe
bertan, bata zuretzako, bestia Moisesentzako eta irugarrena Eliasantzako.
Egija ziñuan Pedro Deunak, ba Jesusen onduan beti dago poztasuna, alaita-
suna; Jesus dagan tokija beti da zoragarria, atsegiñgarria, Jesus dalako
atsegiñ guztijen iturria; Jesus barik egotia zoritxar osoa da; Jesusegaz ego-
tia bariz zorion utza da. Eta ¿nortzuk dagoz Jesusegaz? Biotz garbidunak,
grazijan bizi dirianak, beragaz aizkide dirianak, apal eta baketzuak dirianak.
Pekatarijak, arima loijak, aruak eta gofototzuak ufiñ dagoz Jesusengandik:
onek ez dira bere aizkidiak, etzai edo arerijuak baño.

Jesusek esan eutzen Apostolui ikusi ebena: ez egijuela iñori esan, eta
onetan bere burua apal egiñ eban, ba apalak ez dabe gura euren egintzak
agirijan eta zaratatzu ibili deitezan, ezpada ixilian eta eskutuan baño; gizon
aruak bariz gauza on guztijak agirijan eta zaratatzu egiten dabez, goraldijak
eta txaluak bilatuten dabez elako. ¡Eruak!, emengo zari guzurrezkuaz naikotu-
ten dira.

Gorde, ba, ikaskizun eder onek zeuen biotzian, zuzendu eurakaz zeuen
egiñtza guztijak, eta alan auferatuko zare onoinenian, irabaziko dozuz me-
rezimentu andijak emen lufian eta gero euren zarija zeruan.

Garizumako irugaren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jafaitu onan):

Jesukristo gure Jauna ludi onetara etofi baño len, txerena zan ludiko agintarija, eta ludiko agintarija zalako, ainbat gizaseme eukazan bere menpetasun gogorian; eurentariko batzuek mututu ebazan, beste batzuek itxutu, eta beste asko gortu. Baña Jesukristo jatxi zan ludira gizonak gaizkatuteko eta txerenari bere aginpidia kentzeko, berak beste aldi baten esan eban lez: *nunc princeps huius mundi ejicietur foras*; eta eginkizun bi onek egiñ ebazan bere bizitzako azkenengo iru urtetan.

Lukas Apostolu Deunak diño, goizparak aitatuten deuzkun gizona txerenak mututu ebala; Mateo Deunak bariz diño gizon au txerenak mutututa eta itxututa eukala; beraz txerenak gizonak mututu eta itxututen daki.

Eta benetan, jzenbat gizon da emakume!, jzenbat mutil eta neskatila itxututen ez dauz pekatuan jausi eragiteko!, eta pekatu egiñ ezkerokuan jzenbat mutututen ez dauz egiñiko pekatua ez autortuteko!

Txerenak, gizasemiak pekatuan jausi eragiteko lenengo egiten dabena da, itxutu, esanaz pekatua ez dala aiñ gauza andija, aiñ ezaña, aiñ kaltegarrija, eta egiten bada be, Jaungoikua efukiofa dala eta efaz parkatuten dabela, eta onan ez bildurik eukiteko pekatua egikera. Onako esan eta bariketaz askoren arimako begiak lausotuten dauz, ilunduten dauz, eta jausi eragiten deutze pekatuan; baña pekatu egin ostian beste izketa bat erabilten dau: orduan dana da bildura sartzia, lotsia sartzia. ¿Zer, esaten deutzo pekatariari, pekatu andi eta ikaragari ori agertuko deutzu autor entzuliari?, ¿zer esango dau autor entzuliak ori entzutian, zeñek uste eban aingerutxu bat ziriala? ¡Ez, ez, itxi egizu autortziari! ez zaitez konfesau, beste aldi baten egiñgo dozu, alako misiñoetan edo erbestera zuazenian edo kanpotar abaden bat datoñenian; eta onan lotzaz lotetan dauz, mutututen dauz.

Beiñ baten, deun edo santo batek txerena ikusi eban elexako atetan, eta itandu eutzon zer egiten eban toki atan; txerenak erantzun eutzon: ni nago

emen Jaungoikuaren zazpigafen agindua betetan. ¿Zelan izan leike ori?, zirautzan deunak; eta txefenak erantzun eutzon onan: nik pekatarijai pekatu egiñ baño len lotsia kentzen deutzat, eta pekatua txit eñes egiten dabe; gero bafiz, konfesau edo autortu biar dabenian, gogoratuten naiz zazpigafen aginduagaz eta biurtuten deutzet ozturiko lotsia eta bildufa, egiñiko pekatua konfesau ez dañjen, edo konfesetan badabe txarto konfesau daijen, au da, gitxituta edo apainduda, edo zerbait ixilduta; ara ba zergaitik natoñen elexa-ko atetara, pekararijai ozturiko lotsia biurtutera.

Autorkuntza edo konfesiñoia da Jesukristok gure efukiz eta gure argaltasunari begiratuta, bere Elexa Santuan ipiñi daben Sakramentua, zeñen bidez parkatuten jakuzan bautizau ostian egiñiko pekatu guztiak: andijak, ezañak, nai ugarijak izan, baldiñ autortuten badira apaltasunez, damutasunez eta osterera ez egiteko asmo senduagaz. ¿Zegaitik ba, argaltasuna euki badogu pekatu egiteko, ez dogu eukiko apaltasuna autortuteko? Ondo egiñiko konfesiñoiak ekarten dau biotzera bakia, atzedena, alaitasuna eta atsegiñ andija. Ez ba jaramonik egiñ txefenaren esanai. Onek mututu egiñ gura zaitue pekatua autortu ez daizuen, pekatuan bizi zaitezen, pekatuan il zaitezen, gero bere laguntzan infernuan bizi zaitezen.

Autortu, ba, pekatu guztijak: andijak, nai txikijak, ezañak nai osterantze-kuak, argi ta garbi, lotsa barik, bildur barik; baña autortu damutasun andijagaz, geijago ez egiteko asmo senduagaz, eta Jaungoiko efukioñak, konfesoriararen bidez, parkatuko deutzuez oso osuan, eta zuen arimak geratuko dira garbi garbi, zuri zuri eta eder eder.

Ez uste izan konfesia añituko danik zuen pekatuak entzutian, ez: zuek esan, asmau eta egiñ zeinkien pekatu guztiak ezagututen dauz, irakurita daukazalako; eta pekaturik andijenak, ezañenak eta baltzenak entzun da be, patxada bardiñian geratuko da.

Pekatu andijak naijago dauz parkatu, txikijak baño. Ara zegaitik: konfesia bardiñdu giñai eiztari bategaz: eiztari edo kazadoriak naijago dau aña-pau erbi bat, txindortxu txiki bat baño; alantxe konfesoriak be naijago dau aña-pau basurde antzeko pekatari bat, pekatari txiki eta txepetx antzeko bat baño. Konfesia ipiñi dau Jesukristok pekatu andi eta astunak parkatuteko, ba pekatu txikijak, dotriñako liburutxuak diñuan lez, bederatzi gauzagaz parkatu leitekez.

Pekatu lotsaz autortu barik itxiten bada, edo pekatua gitxituta, apainduta autortuten badau, Jaungoikuak ez deutzoko parkatuten; eta len ogei pekatu

izan badauz, oraiñ ogeta bategaz geratuten da, konfesiño txafa egiñ dabela-ko; beraz salbauko bada danak oso osuan autortu biarko dauz.

Konfesiñoia onurakoña da, ez bakarrik pekatu guztiak parkatuten dauzela-ko, baita be arimia baketu, poztu eta indar andija emoten deutzolako bafiro pekatuan ez jausteko eta adore andiz ekanduai eta griña txafai jarkiteko.

Ez ba bildufik eta lotsarik euki pekatuak autortuteko; oldoztu edo pentsau ondo oraiñ lotsaz autortu barik itxiten dozuen pekatua egunen baten autortu biarko dozuela, Jaungoikuaren aurian, agiri agirijan, zuek atzipetu dozuen konfesoriaran aurian, zeuen guraso, senide eta aiskiden aurian, zeintzuek uste eben aingerutxu batzuk ziriala. ¡Ze lotsarija orduan! ¡Ze tamal eta pena andija, eta orduan osotu edo efemedijau eziño dana!

¡Kristiñauak!, ez itxutu pekatua egikera; eta onako zoritxarrik eukiten badozue, ez mututu gero bera autoferan, ba mututasun ori kaltegarrija da, mututasun ofek infernura eruan zeinkez ta. Eskatu, ba, Jesukristo gure Jau-nari, ebangelijoko mutua efukiz beterik askatu eban lez, gu be askatu gaitzala bildur eta lotsatik, geure pekatu guztiak argi, garbi eta oso osuan autortu daiguzan, autorkuntza onegaz bere grazi eta aiskidetasun santuagaz jaubetu gaizan emen lurian, eta gero an goijan pekatari damutuentzat izen-taurik daukon zarijagaz.

Garizumako laugarren igandea

(Irakufi edo esan goizpafa, eta jaraitu onan):

Jesukristo gure Jaunak isfaeltar gosetuai emon eutzen ogija baño askozaz gozuagua eta osasuntzuagua da egunero altarako mai santuan kristiñau guztiai emoten deutzana. Ogi au da zeruko ogija: *panem de cælo*. Ogi au da Jesukristoren gorputza; baña ogi au jateko ez dogu zaletasun andirik erakusten, ezpada oztasuna eta atzerakuntza andija mai santura elduteko. ¡Zenbat gizaseme bizi dira mai santu onetatik ufiñduta! ¡Zenbat uferatuten dira

urtian beiñ bakarik! Eta onetariko geijenak gertaera barik, esamesen bildu-
fez, gurasuen bildu-fez, eñijan edo ausuan markauta geratu ez ditezen. Ikusi
daigun, ba, kristiñauak gai onetzaz ze egiñ biar dauken, ba esan leike askok
aztuta daukela egiñ biar au. Entzun gogo onagaz.

Elexa Ama Deunaren lenengo gizaldijetan kristiñau guztijak egunero Jau-
na artuten eben, eta auxegaitik zirian kristiñau onak, zintzoak, goi-maitasun
andiko gizon da emakumak. Eukaristia zan eurentzako bizitzia eta sendota-
suna: bizitzia kristiñau onai dagokijon lez bizi izateko, eta sendotasuna aldi
atako esetzi gogorai arpegija emoteko, Elexan Jauna artu eziñ ebenian, la-
ketuten jaken etxera eruatia, eta bakotxak bere etxian gorde eta gurtuten
eban, eta artu be bai euren biotzetan. Gizaldi batzuk beranduago ziñismena
otzitu zalako, oitura onak galduaz joiazalako, eta goi-maitasuna be erdi edo
guztiz amatau zalako, gizasemiak be uñindu ziran mai santutik eta galdu zan
Jauna artzeko zaletasuna. Elexa Ama Deunak, Lateranoko batzarñan agindu
eban urtian beiñ gitxienez Jauna artzia; beraz kristiñau guztijak adiñeko ur-
tetara elduten dirianetik beartuta dagoz agindu au betetara. Iru gauza sara-
tuten dauz agindu onek. 1.º Urtian beiñ Jauna artutia; 2.º Pasko aldijan Jaun
artute au egitia; 3.º Bakotxak bere pafokijan Jauna artutia. Pasko aldijak
irauten dau ilabete, eta toki batzuetan ila bi, eta iru be bai. Gotzañak dauko
eskubidia Pasko aldija luzatu edo laburtuteko, eta berak izentetan daben al-
dijan egiñ biar da Jauna artzia. Aldi atan agindua bete eziñ dabenak, nai da-
lata erbestera juañ biar dabelako, edo beste eragozpen bat daukalako, afe-
ratu edo atzeratu leike baimenagaz, edo artu Jauna elduten dan tokijan eta
agertu agirija Cura Jaunari. Alan egiten dabe kristiñau zintzo dirianak. Al
dala Pasko aldijan Jauna ez artutia pekatu astuna da, Elexa Ama Deunaren
agindua ezauberera osuagaz austen dabelako. Pasko aldijan pekatu astunagaz
erainduta Jauna artzen dabenak ez dabe Elexa Ama Deunaren agindua bete-
tan; pekatu bafijek egiten dabez, eta bearturik geratuten da agindua beteta-
ra. Umetxuak, agindu onen ezauberarik ez daukelako, euren ez dabe pe-
katurik egiten, baña bai euren guraso ardurabakoak. Gurasoak euren seme-
alabai erakutzi biar deutzo gai onetzaz jakiñ biar dabena; baita be zer dan
Eukaristia deritzon Sakramentua: nok egiñ eban, noiz egiñ eban, zetarako

egĩn eban, ze gertaera biar dan Jauna artzeko, eta noiz Jauna artu biar dan Elexa Ama Deunaren agindua betetako, zelako onera eta mesede andijak egiten dauzan Eukaristiak ariman. Egiñ biar au eurenz bete eziñ dabenian beartuta dagoz abade jaunagana bialdutera. Baña ¿zer jasoten da? Eurak kristiñau ikasbidia ez dakijelako edo aztu jakelako, ezerbere erakutzi ez, eta ikasiko daben tokira bialdu ez, eta geratuten dira umetxuak, aberen antzera, jaten bakarik dakijela. ¡Ze tamala! ¡Ze zoritxara sendi askotan ikusten dana! ¡Ze estua izango da Jaunak egunen baten artuko deutzen kontua!

Elexa Ama Deunak gura dau ainbat safijen artu daigula, baña ez edoze-lan, ez oituraz lez, askok artuten daben lez, ezpada ziñismen biziz, arima garbi eta asmo zuzenez. Eta ¿zetan dago ziñismena? Dago ziñistutian ostija santuan dagoala Jesukristo berbera, zeruan dagan lez, bizirik, bera dala zeru lufen egilia eta jaubia, gure maitasunez zerutik jatxi zana, gizondu zana, Belenen jaijo zana, eta gu txerenaren mendetik gaizkatutiafen, eta guri zerua emotiafen kurutze lotsagarijan il zana, eta berak egiñ ebala Eukaristia deritxon Sakramentua gure artian bizitiafen eta gure arimako janari eta edarija izatiafen. Auxegaitik dirauzku Sagrarijo ofetatik: *Venite ad me et comedite panem meum*: erdu danok nigana eta jan egizue nire ogija; *Ego sum panis vite*: ni naiz bizitzako ogija; au da bizitzia emoten dabena eta gozotasun guztijek safatuten dauzen ogija: *Omne delectamentum in se habentem*. Auxe ziñistuagaz eta onakoxe ziñismenagaz eldu biar dogu Jauna artzera.

Baña ziñismena bakarik ez da asko; Jauna artzeko euki biar da arima garbija, eta au Jesukristok erakutsi eban Apostolui oñak garbitutian, ba oñak garbitutiaz esan gura eban arima garbijagaz uferatu biar dala Jauna artzera. Pekatua da arimia ezainduten dabena, eta arima ezainduagaz Jauna artuten dabenak iruntziten dau bere galdumendija; alan diño Pablo Apostolu Deunak: *juditium sibi manducat et vivit*. Berangaitik, Jauna artzerakuan begiratu biar dau bakotxak zelan daukon bere arimia: *probet autem seipsum homo*. ¿Garbi dago? Artu jauna, eta garbijago egiño da, garbitasuna berbera artzen dabelako; baña ezaiñduta badago garbitu lenengo autorkuntza zintzo eta damutasunezko baten bidez Jauna artzia, izan dediñ onurakoña beretzako eta aintza andikua Jesusentzako.

Azkenez, artu biar da Jauna gogo zuzenez, Jaungoikuaren naija egitiafen, Jesusenganako maitetasunian sututiafen, pekatuan ez jaustiafen, onoinenian auferatutiafen, eta santu izatiafen. Tomas jakitun deunak diño lau gauza egiten dauzela Komuniño santuak gure arimetan: *sustentat, auget, reparat et*

delectat. (Dígase en vasco). Baña Komuniño santuren egitadak ez diriala bardiñak arima guztietan, ba Tomas Deunak berak diño: *sumunt boni, sumunt mali, sorte tamen inequali*: artzen dabela Jauna onak eta dongak, eta onentzako, arima garbijentzako dala bizitzia: *vita bonis*; eta dongentzako, arima ezañentzako, dala eriotzia: *mors est malis*. Jauna artzia ez dedilla izan zuentzako eriotzia, ezpada bizitzia, alaitasuna eta poza.

Gorde, ba, biotzian, irakatzi onek; bete Pasko aldijan Elexa Ama Deunaren agindua, seme zintzoai dagokijon lez, uferatu beti altarako mai santura ziñismen biziz, arima garbi eta asmo zuzenez; uferatu ainbat safijen: igandetan, jai nagusijetan eta aste baruan albadozue, Komuniñoia izan dediñ zuentzako *panis dulcissime*, ogi gozua, zuen biotzak sendatu, gozatu, poztu eta Jaungoikuaren maitasunian ixiotu zagiezan. Alan izan dediña.

Garizumako bostgaren igandea

(Irakurri edo esan goizpafa, eta jafaitu onan):

Eskutapen afigafi bat safatuten dabe goizpar onetan esan doguzan itz onek: *Jesus abscondit se*: Jesus ostendu zan, estaldu zan. Jesus gugandik estalduten danian, gure arimia argi baga eta ilun geratuten da, eta berangaitik galtzeko afisku andijan jarten da. Gure betiko zoriona edo zoritxafa dago Jaungoikuaren eskar edo grazijei erantzutian, edo eurai jarkitian. Eskriba eta fariseo dolofak ez eben ziñistu gura izan Jesukristogan; itzez eta mirari andijak egiñagaz agertu eutzen bera zala Mesias itxaroten ebena, bera zala Jaungoikuaren Semia. Baña alperik; ondasunak eta gorotuak itxutu ebazan, eta ez eben ziñistu gura izan; ara zergaitik Jesukristo aldendu zan eurakgandik esanaz: *in peccato vestro moriemini*. Beste onembeste jaso leikigu guri be, Jaungoikuaren deiña eta esana ez entzun egiten badogu, edo bardiñ dana, bere eskar edo grazijakaz balietan ezpagara. Ikusi daiguzan, ba, zelakuak diran eskar onek, eta zelan erantzun biar deutzagun.

Eziñ ukatu Iei Jaungoikuaren deija grazija bat dala. Jaungoikuak ez deutzozko iñori be deituten gauza txuferako, onerako baño, eta deituten deutzozko gixien uste dabenian. Pedro eta bere anaia Andresi aiantzuan ebiltzala deitu eutzen Apostolu izatera: *ambulans Jesus juxta mare Galileæ vidit duos fratres et ait illis: venite post me*. Mateo bere etxeko atarijan txindija zenbatuten eguala deitu eutzon Apostolu izatera: *vidit Jesus hominem sedentem in telonio, Matheum nomine et ait illi: sequere me*. Zakeori zugatz baten igon da eguala deitu eutzon: *Zakee festinans descende: Zakeo, jaki ariñ*.

Gizon onek Jesusen deijari berbertatik erantzun ezpaleutze, çizango ziran Apostoluak? Deritxot ezetz; biziko ziran euren arazuetan: ez eben Jesus eza gutuko, eta benturaz galduko ziran betiko. Jaungoikuak bere eskar eta mesediak zabalduten dauz bidaztijen antzera: bidaztijak euren mandatuak egiten dabez geratu bage, ariñ; eta onan egiten dau Jaungoikuak be, era askotan. Bidian joyala argitu eban Jerikoko itxua; bidian joyala osatu eban odol erijua eukan emakumia; bidian joyala biztu eban Lazaro; bidian joyala egiten ebanzan mesede andijak: *pertransiit benefaciendo*; eta aldi onekaz balietan ez danak galtzen dauz mesediak. Jaungoikuaren eskañak lagungafi andijak dira: eurak argituten dabe gure adiña, eurak mugiten dabe gure borondatia gauza onak egiñ eta gauza txafetatik aldendu gaizan; eta eskar onekaz balietan ez dana galdu leiteke, eta askotan galtzen da. Begira ezpabere zer jaso jakon Judas Apostoluari. Saldu eban Jesukristo gure Jauna ogeta amar dirutan: pekatu astuna egiñ eban; baña izuna (falso) zalako, arpegi bikua zalako, gaur egunian gizaseme asko dirian lez, asartu zan Jesusen maijan afarirako jarten. Jesusek ondo ekijan Judasek egiñ eban gaiztakerija, baña maite eban, pekatari guztijak maite dauzan lez, beragandu gura eban, salbau gura eban, eta alan, danen aufian, baña izentau barik, diño: *unum ex vobis me tradet*: zue-tariko batek salduko nau. Jesusen itz sentikor au grazi bat zan Judas konturatu zediñ, damutu zediñ; baña Judasek ez eban beretzat artu. Bafiro be, oñak garbitutian, samiñtasunik andijenagaz biotzera itz egiñ eutzon, baña alpefik. Irugafenez be, Judas aldra andiATEGAZ Jesus preso artzera joan zanian, esan eutzon: çlaztanATEGAZ Jaungoikuaren Semia saltzen dozu?: *osculo filium hominis tradis?* Baña alpefik; ez zan damutu, ez eban baliau gura izan Jesusek eskintzen eutzan erukitasunagaz, eta galdu zan betiko. Auxerberberau jaso zan ebangelijo santuak aitatuten daben Epulon aberatzagaz. Gizon aberatz au bizi zan aukera guztijan: jazten zan oyalik bitxidamakaz, egunero eukazan jan-aldirik eder eta gozoenak, ez zan gogoratuten ez Jaun-

goikuagaz, ez zeruagaz, ez infernuagaz, ez eta bere arimiagaz eta eriotziagaz; egiñ eukiezan limosna andijak, ba egunero juakon bere atetara Lazaro eskeko txirua, eta au zan Jaungoikuak egiten eutzan deija, grazija; baña alpefik: jafaitu eban bere bizitza nasai eta dongan: ez zan balio izan Jaungoikuaren grazijagaz, eta ondatu zan infernuan: *et sepultus est in inferno*.

Jaungoikuaren deija entzun eta egiñ biar da berbertatik, gerorako itxi bage; Jaungoikuaren grazi edo eskañai oratu biar jake unian bertan, igasi baño len, ba eskar edo grazi onek dira egaz doiazan txorijen antzekuak: *sicut aves volantes*, eta igasiten badira jaso leiteke geijago ez eukitia eta ariskuan geure arimako salbaziñoia ipintia. Eskar edo grazi onek izan leitekez misioño santu bat, jubiliño bat, lur ikara bat, bat-bateko eriotza bat, irakurte on bat, itzaldi bat, edo ikusten dogun onbide bat. ¿Nundik sortu zan Agustin Deunaren biuferia? Ambrosio Deunaren itzaldijak entzutetik. ¿Nundik sortu zan Loyolako Inazoren biuferia? Irakurte on batetik. ¿Nundik sortu zan Antonio Abadiafena eta Nikolas Tolentino Deunarena? Sermoe edo itzaldi bat entzutetik. Gaur egunian be, gazte askok, bai mutilak eta bai neskatilak, munduko zorakerija guztiak itxita, badoaz lekaretxera (konbentura), da Jaungoikuak biotzera egiñ deutzen deijari oben egiñ deutzelako. ¡Oh ze gauza gitxiñan dagan gure betiko zoriona edo zoritxara! Jesukristoren aldamenian iñ ziran lapur bijetatik bata salbau zan eta bestia galdu zan, batak erantzun eutzelako Jesusen deijari, eta bestia jarki zalako; aldi edera euki eban lapur dongiak salbetako, baña galdu eban eta galdu zan betiko. ¡Ze damu eukiko daben oraiñ infernuan!

Jaungoikuak gauza guztijak daukoz zenbatuta, neurtuta, eta ez da ludi onetan ezerbere jasoten berak ezagutu barik, berak nai izan barik; zenbatuta daukoz gure buruko ule guztijak, zenbatuta daukoz zugatxetako ofi guztijak, eta ez da gure burutik ule bat jausiko, ez zugatxetik ofi bat berak nai ezpadau: *capilli capitis vestri omnes numerati sunt*. Modu beratan jasoten da bere eskar edo grazijakaz be. Jaungoikua da eskar guztijen jaubia; berak emon eta zabalduten dauz gura daben lez eta gura daben neurrian: batzuei geijago, beste batzuei gitxiago. Ebangelijo santuak argiro diño: batari emon eutzazala bost talentu, bestiari iru eta bestiari bat, eta eurakaz balioten danari geituten deutzoz, baña balioten ez danari kenduten deutzo.

Jesukristo gure Jauna on utza dalako eta gure betiko zoriona gura dabelako, guri be ainbat eskar emoten deuzkuz, zelan dirian adiñeko argija, borondateko zirkiña, gauza onak ezagutu eta egiñ daiguzan. Pekatua egiten

dogunian sortuten deuzku kezak, biotzeko afa, urten daigun pekatutik; begijen aurian ipinten deuzkuz lagun urkuaren egite on da onbideak, eurak jaraitu daiguzan. Eta ¿zelan erantzuten deutzegu eskar onei? Bakotxak daki zer egiten daben eta emon lei erantzuna.

Gogoratu, ba, igarla deunak dirauzkuna: *hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corde vestra*: Jaungoikuak deituten badeutzue, ez itxi zeuben biotzak, ba jaso leiteke bigarenez ez deitutia; ez gortu bere dei santuetara: entzun berbertatik, balijau bere eskañakaz, egite onakaz, aberastu zeuen arimak emen lufian, gero zarituak izan zaitezen zeruan.

Abar igandea

Elexa Ama Deunak gogoratuten deuzku egun onetan Jesukristo gure Jaunak Jerusalengo urijan egiñ eban sañera ospetzua. Isaias igarliak gizaldi askozaz lenagotik sañera ospetzu au iragari eban esanaz: *Jerusalem ecce Rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinam*: Jerusalem, ara or non datoñen zure Bakaldun otsana asto gañian jezañita. Jesukristok igarleen esan guztijak bete biar ebazan, eta au be bete eban gaurko egunian: urten zan Betaniamtik Apostoluen laguntzan, eta Betfage deritzon auzuna auñera eldu zanian, bialdu ebazan ikasle bi esanaz: zuaze urlija etxera, atarijan aurkituko dozuez asta-ama eta astakumia, askatu eta ekardazuez, eta jaubiak ezer esaten badeutzue erantzun Jaunak biar dauzela, eta beste bage itxiko deutzuez. Alantxe jaso zan; ekari ebezan, eta gañian jezañita abijau zan Jerusaleneruntz.

Egun atan gizarte andijak egozan Jerusalemene; Paskoa uferatuten zala ta, alde guztijetatik aldre andijak jo eben bertara, eta jakiñ zanian Jesukristo etoñela, batzuek bera ikustiañan, beste batzuek bera ezagututiañan eta mesederen bat jaristiañan, eta beste batzuek osterartu ebezan mesediakgaitik, esker ona erakuztiañan, urten eutzen bidera ongi-etofi alaia egitera. ¡Zelako abestijak, zelako goralbijak, zelako txaluak! Batzuek ezarten ebezan lufian euren txamañak Jesus gañetik igaro zeitian, beste batzuek palmak eta eriñots

o struak gora gora jasorik abestuten eben *Hosanna Hosanna filio David*, batez be mutikotxuak, onako egunetan auzenengo dirianak, abestuten eben zoli eta alai: *Benedictus qui venit in nomine Domini*. Biotz guztijak egozan ordu atan atsegiñez eta pozez gañezka; bakarik Jesukristoren biotz samura egoan zerbait ilunduta, ba ikustian urinhetik uri deuna, negahez solinga ari zan itz sentikor onexek esanaz: *¡Jerusalem, Jerusalem, si cognovisses et tu..... quæ nunc abscondita sunt occulis tuis* (digase en vasco) *Videns civitatem flevit super eam*. Urija ikustian Jesukristok negar egiñ eban; çeta zergatik? Ekijalako gizona eta gizostia be aldakorak diriala. Jesukristok biotz guztijak ikusten ebazan, eta ondo ekijan Eskriba eta Fariseo eta osterantzeko agintarijak ixilian eta bere kaltez ebiltzezan lan gaiztuak eta lau egun bafu gizostia atzipetuta bere eriotzia eskatuko ebela. Jesukristok negar egiñ eban Jerusalem-tan itxutasunagaitik eta euren gañera jausi biar eben zoritxar andijakgaitik.

Safera ospatzu onen gomutaritzat Elexa Ama Deunak donetzituten dauz erinotzak eta egiten dau ibilkunde edo prozesiñoe labur bat: safatuten dira elexako atiak, abestuten da ongi etorija eta gero elexan sartuta asten da meza santua.

Baña itxi daigun alde batera Jesukristoren safera ospatzua, eta gogoratu daiguzan geure ikasbiderako, Jerusalemgo urijan eta sei egun bafuan jaso ziran aldakuntza mingarajak. Juan ebangelarija Deunak diño, gaurko egunian Paskuako jaija zala ta, alde guztijetatik etofi zan gizoste andijak ongi-etofi ospatzu eta alayena egiñ eutzola Jesusi, eta oyuka, santzoka eta txaloka, lagundu eutzela elexaragiño; eta sei egun bafu kurutzeratuta il agiñian ikusi ebenian danak itxi eta iges egiñ ebela beragandik. ¿Nok, alagiña, eta aini egun gitxijan, okertu eta aldatu eban gizoste aren biotza?, ¿nok Jesusen alde eguan gizostia ipiñi eban bere kaltez garazika? Dudatzeke, Anasek eta Kaifasek, Eskriba eta Fariseo dolorak, efiko agintari eta jauntxuak. Onek ziran ondonaiez beterik Jesus gorotetan ebenak; onek ziran batzafian batu ta Jesus iiltia erabagi ebenak; onek ziran zatoñen antzera azpitik biar egiñ ebenak eta gizoste efukigarija okertu eta Jesusen kaltez garazika ipiñi ebenak. ¡Ze itxumendija agintarijetan! ¡Ze aldakuntza gorotogarija gizostian! Ikasi daigun jasoera onetatik zein aldakora dan gizona; eta ez ipiñi beragan geure uste edo konfiantzia, ba gaur goralduten gabezanak bijar azpiratuko gaitube, gaur txalotuten gabezanak bijar *tolle tolle, crucifige crucifige*, didar egiñgo dabe. Geure uste guztia Jaungoikuagan ipiñi daigun, berak bakarik lagundu leikigulako beste danak deslai itxiten gaituenian, berak poztu bestiak naigabetu-

ten gabezanian, eta berak bakarik salbau bestiak il gura gabezanian. Zoriontzua Jaungoikuagan bere biotza ipinten daben gizona!, ba beragan bakarik aurkituko dau bakia eta atsedena.

Gaurko egunian Jerusalemak eta erbestetik etofi ta Jesusi bidera urten eutzenak txamafak kendu eta ezarten ebezan lurian Jesus gañetik igaro zeitian, eta sei egun bafu, au da bariku santu egunian, zer egiñ eutzen? Ainbeste goraldur eta aintzatu eben Jesusi kenduten deutez bere jantziak, bilos-tuten dabe eta itxiten dabe lotsaririk andijenian... eta ez deutez inok zapi bat eskintzen, ez deutez inok bere aragijak estalduten. Ze egija dan esaera zar batek diñuana: «goraldijetan aizkidiak ugari, beraldijetan aizkidiak urri!» Auxe egiten dau gizonak ongilerik eta aizkiderik andijenakaz be: zorion aldijetan beragaz ibili, zoritxar aldijetan beragandik iges egiñ. Jesukristoren jantzi kendute lotsagarizkoak esan gura deuzkue ludi onetako ogazunak aldakorak diriala, eta alan da egiz: gaur aukeratasun guztian bizi dirianak, benturaz bijar ikusten dira ez-biar andijan; gaurko aberatsak bijar izan oi-dira txiroak. Ogazunak bira biraka dabiliz, erotarriak lez, gaur esku batian, bijar bestian. Ez, ba, zeuen biotzak lafegijan iratzi ondasunetara, ba zenbat geijago maitatuten dirian, ainbat gorijago izaten da eurak galtzia, sortuten daben naigabia eta tamala. Jesukristok ez eban tamalik artu jantziak kendutian, bere biotza aske ebalako eta ondasunetara iratzita ez eukelako.

Azkenez, Jesus, maitale andija, guri zeruko bidia erakustiafen ainbeste alegiñdu zana eta gu gaizkatutiafen bere odola ixuri eta bizitzia emon ebana, kurutzian il agiñian egoala be, irañez, izekaz eta naigabez ase ase egiñ eben. Ona emen zelan erentzun deutez Jesusi bere erriak, zelan erantzuten deutez bere mesede egiñai Jerusalemgo gizoste eskerbagiak; auxe da ludi onetan beti jasoten dana. Ez gaitian, ba, eruak izan: geure egiñketan munduaren aintza ez daigun bilatu, mundua ordaintzale txafa da ta; ba ondo egiña geijenian eskergaiztuagaz ordainduten dau; onan diño euskaldunen esaera zar batek be: «ondo egiñaren pagua, ate ostian palua».

Gorde, ba, zeuen biotzetan, ikaskizun onurakor onek, ipini Jaungoikuagan zeuen uste edo konpijantza guztija, bera dalako bardiña era eta aldi guztietan, zorion aldijetan eta zoritxar guztijetan; bera da gure aitarik onena eta arduratsuen, bera gure ongilerik andijena eta bera gure pozkiile bakara. Bere aizkide bagara emen ludijan, ziur egon an goijan aintzatuak izango gairiana, zein biotzetik danoi opa deutzuedan.

Berbizkundeko igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jaraitu onan):

Egun andija, egun zoragarija, egun alaya gaurko eguna; beronek gogoratuten deuzku Jesukristoren biztuera miragarija eta garaitza andija. Jesus biztu da geijago ez ilteko; eriotziak ez dau geijago beragan aginpiderik eukiko: *mors ultra non dominabitur illi*; Jesusek goitu dauz arerijo guztijak, oinperatu dauz, zapaldu dauz danak, eta oraiñ, bere gizatasun deunian aintzatuta eta zorionduta ikusten da; bere Aitak emon deutzaz eskubide guztijak zeru lufetan, eta inpernuan be bai, eta ez dago agintaririk, ez indarrik, ez lufian, ez eta inpernuan, bera goituko dabenik. Poztu eta atsegiñdu gaitian ba, beragaz eta beragaitik: *exultemus et lætemur*; gure abesti bakara egun onetan auxe izan dedila: *aleluya, aleluyo*; Kristo gure Eregia biztu da, *aleluya*; Kristo gure askatzaile eta maitaile andija biztu da, *aleluya*; Kristo gure Aita eta irakaslia, berak esan lez, biztu da, *aleluya*. Elexa Ama Deunak be egun onetan ez dauko beste abestirik, auxe baño: *aleluya, aleluya*, berau dalako Jaungoikuak egiñ daben egun andija: *hæc dies quam fecit dominus*. Jesukristoren garaitza gure garaitza da, ba Jesus il zan gu txerenaren eta pekatuaren mendetik ateratiaren, eta biztu zan guri betiko bizitzia emotiaren. Goiz onetan azalduko deutzuet eskutapen miragari au. Entzun gogo onagaz.

Jesukristo gure Jaunak gura izan baleu, il zan egun beratan biztuko zan, ba bizitzia itxi eta bafiro artuteko eskubidia eukon; baña ez eban gura izan, ba egun beratan biztu izan balitz askok ez eben ziniistuko egiz il zala, eta auxegaitik luzatu eban irugarfen eguneragiño ziniistu egijen Apostoluak eta osterantzeko guztiak egi egijan il zala eta egiz biztu zala. Jesukristo ez zan biztu Jaungoikua lez, gizona lez baño; gizona lez pasau ebazan neke miñ eta samintasun guztijak eta eriotzia berbera, eta gizona lez biztu zan, berez, bere indarez al izatia eukalako, egijaztuten ziriala David igarla deunak gizaldi

askoz lenagotik esan ebazan itz onexek: *salvavit sibi dextera ejus et brachium sanctum ejus*: salbau zan, au da, biztu zan bere besuaren indaŕez. Jaungoikotasuna ez zan bere gorputzetik aldendu obijan sartu ebenian, ez eta bere arimatik Abrahamen tokira jatxi zanian, eta auxegaitik al izatia eukan gura eban egunian eta orduan gorputz eta arimia batuteko eta bafiro bizitzara biurtuteko.

Idazti deunak beste biztuera batzuk be gogoratuten deuzkuz: Lazarorena, Naingo mutil gaztiarena eta Kafarnaengo neskatiŕatxuarena; baŕa onek ez zirian biztu berez, Jesukristok biztu ebazan; gaŕera ez zirian biztu betiko, ezpada urte batzuek beranduago iŕteko. Baŕa Jesukristo biztu zan berez, bere indaŕez, geijago iŕnoz be ez iŕteko: *mors illi ultra non dominabitur*, diŕio Pablo Apostolu Deunak: eriotziak ez dau geijago menperatuko.

Jesukristoren biztuera santuak ikaskizun andijak safatuten dauz. Pablo Apostolu Deunak gogoratuten deuzkuz ikaskizun onek; berak dirauzku: *quomodo Christus surrexit a mortuis..... ita et nos in novitate vitæ ambulemus*: Jesukristo iŕen artetik biztu zan lez, alantxe gu be pekatuko eriotzatik bizitza bafira. Pekatua da gure arimia iŕten dabena, pekatuak kentzen deutzalako grazija, zein dan arimako bizitzia. Pekatuagaz ezainduta urten genduan amaren sabeletik, pekatuagaz ezainduta agertu giŕnian ludi onetan, baŕa bautismo santuaren bidez biztu giŕnian grazijazko bizitzara, eta bizitza onetan iraun izan bagendu, zoriontzuak izango giŕnian emen eta gero betikotasun guztian. Baŕa, zoritxaŕez, danok egiŕ dogu pekatu: batzuek geijago, bestiak gutxiago; batzuek argaltasunez, bestiak borondate eta ezaubide osuagaz; eta alan iŕ dogu arimia. Beraz salbauko bagara, nora ezekua da bafiro biztutia. Eta  zelan biztuko gara? Jesukristo biztu zan lez: Jesukristok, obitik urteran obijan itxi ebazan lokafi guztijak: gorputza lotuten eben zapijak, arpegija estalduten eban zapija, obija estalduten eban arlosa andija... eta iges eragiŕnik obi zaintzaŕia, urten zan obitik bizitza bafijagaz, aintzaz beteriko bizitziagaz, bizitza iŕlezkofagaz. Guk be, egiz biztu gura badogu, itxi biar doguz pekatuak, pekatuko oitura gaiztuak, ibiŕera gaiztuak, izketak eta artu-eman dongak, eta auferuntzian ibili zuzen, artez, Jaungoikuaren bide santuetan, eta egiŕ gauza guztijak kristiŕnau zintzo bati dagokijozan lez; eta au egiten ezpadogu, eta oraiŕ artian lez jafaituten badogu: goizian konfesetan, aŕatzaldian pekatuetan; goizian Jauna artzen, aŕatzaldian diabruaren jolasetan; goizian aingeru baten irudira, eta aŕatzaldian azkatasun eta nasaikerijetan... gure biztueria ez da izango egijazkua, ez iraunkofa, guzuŕezkua baŕio. Arimako

biztueria egijazkua danian ezagututen da bizieran ikusten dan aldakuntza andijan; esaterako, ikusten badogu mutil bat, neskatiġa bat, len elexarako atzeria zana, oraiñ elexara safi datoġela; len konfesetan eta Jauna artzen berandurik berandura ikusten zana, oraiñ igandeetan eta jaijetan uġeratuten dala; len buru eritxija eta afokerijaz betia zana, oraiñ apal apala agertuten dala; len efomerija guztijetan, jolas guztijetan, dantza nastu guztijetan da beti aske eta nasai agertuten zana, oraiñ nozian beiñ bakaġik agertuten dala, eta orduan be moduzkotasun andijagaz... bertatik esaten dogu mutil ori, neskatiġa ori, ez da lenagokua, aldakuntza andija egiñ dau mutil oġek, neskatiġa oġek. Arimako biztueria egijazkua izango bada, izan biar dau iraunkoġa; izan biar dau, bizitza onian, ez egun baten, ez ġġa baten edo urte betian, ezpada bizitza guztian, eriotzako orduragiño, beti bariztauta agertu biar dau Jaungoikuaren eta gizonen begijetan, bariztauta elexan, etxean, kalia, arazu guztijetan eta egintza guztijetan; bariztauta berbetan, pentsamentuetan, bere asmo eta intenziño guztijetan; eta onan biztuta, bariztuta, eriotzaragiño irauten dabenak artuko dau betiko zarija zeruan: *qui perseveraverint usque in finem salvus est.*

Baġa begira, geure indar utzakaz eziñ bizitza onian luzaruan iraun giñai: argalak gara, indargeak gara; kaġabera algatu bat aiziak beinguan beratuten dauan lez, alantxe zirikalditxu batek gu be luġeratuten gaitu; zeruko laguntza biar dogu, eta laguntza au eskatuaz jaretxiko dogu, ba Jesusek esan euzkun eġkatu daigula eta emongo jakula: *petite, et accipietis.* Eskatu laguntza au, eta iraun bizitza onian eriotzaragiño, eriotz ostian Jesukristok biztu eta beragana eruan gaizan. Amen.

Pasko osteko lenengo igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jaġaitu onan):

Jesukristo gure Jaunak Apostoluai lez, nik be zuei, neure eliztar maitioi, bakia opa deutzuet, eta opa deutzuet biotz biotzetik, bakia dalako ludi oneta-

ko ondasunik edereña, andijena eta baliotzuenä. Bakiak, ondasunak, aberas-
tasunak eta aginpidiak baño geijago balio dau; bakiak aukerak, atzegiñak
eta gozotasun guztiak baño geijago balio dau; bakian bizi dana ondo bizi da;
bakian bizi dana aukeran eta patxadan bizi da; bakian bizi dana zerutafen an-
tzera bizi da, ba zeruan ez dago asafarik, ez gofoturik, ez kezkarik, ez lafi-
tasunik: an goijan dana da bakia, atsedena, amaibako zoriontasuna.

Baña bakia egijazkua izateko izan biar dau iru eratakua: 1.º Jaungoikua-
gaz, 2.º geure geide edo projimuagaz, eta 3.º geure buruagaz. Ikusi daigun,
ba, bake au zetan daguan. Entzun gogo onagaz.

1.º ¿Zelan biziko gara bakian Jaungoikuagaz? Bere grazijan bizi izanagaz,
bere aizkide izanagaz; pekatu astunian bizi dana eziñ izan leiteke Jaungoi-
kuaren aizkidia, pekatuak uratuten dabelako Jaungoikuagazko aizkidetasu-
na; pekatarijak pekatu egitian esaten deutzo Jaungoikuari, berbaz ezpada
egitez: zure esana ez dot egiñ gura, eta emendik sortuten da Jaungoikuaren
asafia. Jaungoikua bake utza da; auxegaitik zirautzen Pablo Apostoluak bere
eliztarai: *Deus pacis sit cum omnibus vobis*. (Digase en vasco). Apostolu onek
beronek esan eban beste aldi baten: *Deus pacis conterat Satanam*: Jaungoiko
baketzuak susitu daijala Satanas infernutara. Jaungoikuaren aldetik bakia
ludi onetan beti legoke: Jesukristo Belenen jaijo zanian bakia ekañ euzkun,
eta alan gotzonak bakia abestu eben: *gloria in excelsis Deo*... Jesukristo biz-
tu zanian be bakia opa eutzen Apostoluai, eta euretan guri: *pax vobis* izan
zan bere agura. Itz batian esatiafen, Jaungoikuak bakia gura dau, baketzua
dalako. Pekatua da bakar bakafik Jaungoiko baketzuaren arerijua, eta peka-
tua da baita be Jaungoikuaren eta gizonen arteko bakia uratuten dabena, eta
berangaitik ikusten dira ludi onetan nazpiñe ikaragafijak, gofotuak, ikusi ezi-
ñak, guda odoltzuak, eriotzak eta abar; pekatuak ekañ dauz ludi onetara
uriola andijak, izufijak, gosia, gaijotasunak eta osterantzeko gatx guztijak;
pekatua dala ta, gaur be Jaungoikuak zigortuten dauz urijak eta efijak, sen-
dijak, oporketa gaiztuakaz, lanik-ezagaz eta gosiagaz. Pekatua eta bakia
eziñ alkartu leitekez; auxegaitik pekatarijak ez dauko eta eziñ euki leike ba-
kerik, argiro dirauzkunez David bakaldun deunak: *non est pax impiis*. Beraz
Jaungoikuagaz bakian bizi gura badogu, izan gaitian bere aizkidia, bete

daiguzan bere aginduak, eta iraun daigun zintzo zintzo bere atzegiñtasun santuan.

2.º ¿Zelan biziko gara bakian geure geide edo lagun urkuagaz? Biziko gara egiz eta benetan maitatuagaz. Jaungoikuak aginduten deuzku maitatu daigula geure geide edo urkua geure burua lez, au da, geure buruari opa deutzoguna opa izanagaz, eta geure buruari opa ez deutzoguna lagunari be ez opa izanagaz. Jesukristok azkenengo afarijan esan eutzen Apostoluai: «agindu bafi bat emoten deutzuet: alkar maite izan daizuela neuk maitatu izan zaituedan lez; eta oraindiño geijago esan eutzen: gura dot maitasuna izan dediñanire ikasle eta jañaitzañe guztijen ezaugarrija. Maitasun egijazkua badogu, bakian biziko gara lagun urkuagaz, maitasunak dana lautu eta eñastuten dabelako. Baña maitasuna otzituten bada, amatetan bada, galtzen bada, beragaz batera bakia be galduko da; ara zegaitik ikusten diran ainbeste asañe, gofoto eta bizi eziñ ezkonduen artian, guraso eta seme-alaben artian, agintari eta menpekuen artian, eta baita aizkiden artian be. Biztu, ba, zuen biotzian, lagun urkuaganako maitasuna; eskatu Jesukristo gure Jaunari Apostoluen biotzetan Espiritu Deunak ixuri eban maitasuneko sua ixuri daijala gure biotzetan be, onan iraun daigun beti Jesukristok gura daben lez.

3.º ¿Zelan biziko gara bakian geure buruagaz? Bakotxak bere biar-izanak zuzen eta zintzo betiagaz, nagikerija albo batera itxi eta l-na egiñagaz. Lana gogor egiten daben gizonak ez dauko astirik ez jokorako, ez bafiketari ibilteko, ez izpar guzuezkuak emen entzun eta an zabalduetako; langile onak beti daukoz goguan bere etxia eta etxeko arazuak; eta auxegaitik bizi da bakian. Alpeña, nagija bafiz beti dago gertu jolaserako, jokorako, txufut egiteko, eta dirua paña paña eragilteko; eta emendik sortuten dira etxian asafia, eskandalua eta bakerik eza.

Ludi onetan, etsai edo arerijo asko daukaguz, eta arerijuen artian bizi danak, burukan egiñ biar izaten dau, eta gu burukan gabilz egunero. Gure arerijuak iru dira, txerena, mundu gaiztua, eta geure aragija bere griña gaiztuakaz; txerena (diabrua) atzipetu gura gauz, Jaungoikuagandik aldendu gura gauz, zeruko bidetik aldendu gura gauz, berak galdu eban zeruko aintza eta zoriontasunagaz jaubetu ez gaizan; munduak, au da gizon gaiztuak be beregandu gura gaitue, eta jakiñik eñez obenduten gariana, atzegiñ jakuzan, ikusgari, entzungari, jolasgari eta txalogari guztijetara eskintzen deuzkuz, eñomerija galgarijak, zine zikiñak, teatruak, eta paperetan agertu eta ikusten diran lizunkerijak; aragijak bafiz, zirikatuten gaitu oitura donga ta nabar-

menkeri guztijetara; aragija da areriorik txafena geugaz bizi dalako, etxeko arerijua dalako, eta etxeko arerijuak izan oi-dira txafenak: *inimici hominis domestici ejus*; aragijak zirikatuten gauz batzuetan afokerijara eta banerijara; beste batzuetan, ondazun edo enbidijara, beti okerkerija edo nazaikeri guztijetara, eta izenbat bidar urteten dau beriagaz!; esan beije gizartian ikusten dirian zatarkeri eta ekandu gaiztuak. ¡Kristiñauak!, gudiak irauten daben artian ez oi-da izan bakerik; arerijuak aginduten daben artian be ez. ¿Zelan jaubetuko gara, ba, bakiagaz? ¿Zelan? Arerijo guztiak oinperatu eta zapalduagaz. Ona emen danok egiñ biar doguna: lenengo esi eta menperatu aragija, eta bere griña gaiztuak ekafi Jaungoikuaren legepera, ildurate edo mortifikaziñoiaren bidez. Griña txafak ez dira azpiratuten bere naikunde eta zitalkerijak jafaituagaz, betetiagaz, ezpada naikundiak ukatu eta zitalkerijak esi eta azpiratuagaz. Onan burukan egiten dabenak izango dau bakia bere buruagaz, bere arimiagaz.

Alegiñdu, ba, Jesukristok gaur opa deuzkun bakiagaz jaubetuteko; ibili beti zuzen da artez Jaungoikuaren bide santuetan; bete zintzo zintzo zeuen biar-izanak; eta onan egiñik lortuko dozue bakia zeuen biotzetan, etxetan, lagun artian eta abar, eta eriotzako orduan entzun al-izango dozuez atsegiñezko itz auetxek: *beati pacifici quoniam filii Dei vocabuntur*.

Pasko osteko bigaren igandea

(Irakufi edo esan goizpafa, eta jafaitu onan):

Jesus gure artzaiñ onak bete izan dauz, eta beteko dauz auferantzian be, artzaiñ onari dagokihozan eginkizun gustijak. Artzañaren eginkizunak dira lau: 1. *ardijak esagututia*. Artzaiñ on da arduratzuak ezagututen dauz bere ardijak; es bakarik txabolan batuta dagozanian, baita be zelaijan, espafuan, edo basoan bananduta dabiltzasanian, eta ezagututen dauz ardi bakotxa zelakua dan, zelako ekanduak daukezan, eta ze igali edo frutu emoten daben.

Jesucristo gure Jaunak be, ezagututen dauz bere ardiak; alan diño Ebanjelio santuan: *Ego cognosco oves meas*. Eta ¿zeintzuk dira ardi onek? Mundu zabalian bananduta dagozan gizaseme gustijak, danak esagututen dauz; eta esagututen dauz oso osuan, gorputz eta ariman; eta daki, utz egiteko bildur barik, bakotxa zelakua dan; gorputzaren aldetik daki osasuntzua edo gaijotija dan, indartsua edo indargea dan; arimiaren aldetik daki siñisteduna edo siñistebakua dan, ekandu onekua edo txarrekua dan, Jaungoikuaren eta arimiaren arazueta zaletazuna daukon edo ez; berba baten ezatiafen, oso osuan ezagututen gauz, eta ezagututen dauz gure pensamentu, gogo, asmo eta intenziño gustijak; es jako ezerbe estalduten dana daukalako bere begijen aurian: *omnia nuda et aperta oculis ejus*. ¡Ze jakindurija aundija! ¡ze ezaubide aundija! Jesukristo eziñ iñok atzipetu edo engañau leike; beraz gaistuak eta okerrak izanik, onak balira lez agertu gura dabenak, oker dabiltz, Jesukristok ezagututen dauz; ardi gaistuak izanik, bildots nafuz jasten dirianak oker dabiltz, Jesukristok ezagututen dauz. Izan ba, onak, zintzuak, zuzenak, Jesukristok ardi onak lez maitatu zagiezan, eta zerura eroan zagiezan.

2.ª Artzaiñ onak ardiak maitatuten dauz, eta auxegaitik eurakaz ibiltzen da beti, nai zelaijan, nai basoan, nai osterantzeko tokijan; eta ardi bat galitzen bada, bere ondoren juaten da, eta idoro edo topetan badau, lepoan artu eta ekarten dau artaldera edo txabolara. Jesukristok be maite dauz bere ardiak, maite gauz danok, maitasunik andijenagaz, eta maitiak maitiagaz egon gura izaten dabelako, jatxi zan zerutik lufera gugaz eta gure artian bizi izatiafen; egiñ zan gizon Virgiña Marijaren sabel garbian, gure antzeko egiñ zan, Elexa Ama deunak argiro diruskunez: *et Verbum caro factum est*. Maite dirianak alkařegaz bizi gura izaten dabe, eta Jesukristok maite genduzalako, ogeta amairu urtian gugaz bizi izan zan, eta emon euskun irakatzirik edeřenak, eta onbiderik miragařijenak; Jesukristok maite genduzalako, ixuri eban bere sañetako odol gustija, eta galdũ eban bizitzia, kurutze lotsagaři baten, gu diabruaren mendetik ateratiafen eta guri zerua emotiafen: *dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis*. ¡Oh se maitasun aundi eta bizija! ¿Nork maite izango ez dau Jesus, gure artzaiñ ona!

3.^a Artzaiñ on eta arduratzuak ardiak janarituten dauz, eta auxegaitik eruaten dauz bedar onak dagozan tokira, gizendu ditezan, esne asko emon daijen; eruaten dauz baita be, ur garbiak dagozan eřekatxuetara, egařija ase dagijen, eta aldenduten dauz ur zikiñak eta kaltegařijak dagozan toki gustijetatik. Auxe berberau egiten dau Jesukristok bere ardiagaz, gizaseme gusti-

jagaz; janarrituten gauz bere ikaskizun zerutafakaz, bere gorputz eta odolagaz, sendotu gaitian, indartu gaitezan, zeruko bidean adorez ibilteko; janarrituten dauz gure gorputzak be, lufari eta zugatzai igali modu gustijak emon eragiñagaz eta aberiai, esnia, lania eta aragija emon eragiñagaz; baña janaririk lenena, indartsuena eta osasungarijena, arimako janarija da; ara zegaitik ezan eban Jesukristok berberak gizona ez dala bizi ogijagaz bakafik, ez pada bere aotik urteten daben itzagaz baño: *non in pane solo vivit homo sed de omni verbo quod procedit de ore Dei*. ¡Oh se ontasuna eta maitasun andi eta samuía erakusten deuskun Jesus gure artzaiñ onak!

4.ª Artzaiñ on eta arduratzuak zainduten dauz bere ardiak, auxegaitik ibiltan da beti eurakaz, egunaz eta gabaz, eurtzu, nai edurtzan, txabolan nai basoan, eta ez da eurakgandik iñoz aldenduten, beti dago zur, ia txakufik agiri dan, ia otzorik inguruan dabiñen, ia pistirik uferatuten dan, eskuan darabiñen, makiña senduagaz, uratu eta aldenduteko artaldetik; alantxe egiten eban David artzaña izan zan aldijan, eta irakurten dogu idazki santuetan beñ baño gejagotán otzua il ebala bere eskuakaz. Beste onenbeste egiten dau gugaz Jesus artzaiñ onak; gugaz dago egunez eta gabaz altarako sagrarijo ofetan; ortijek zainduten gauz infernuko otso amoratuak eta ostiango pistijak kalterik egiñ ez daigun; ez da gure artian iñor galduko Jesusen efuz; galtzen bada izango da bere efuz eta artzaiñ ona dan Jesusgandik aldendu dalako eta iges egiñ dabelako. Jesus artzaiñ ona eta arduratsua da; ez da lufeko artzaiñ batzuk lez alogerako artzaña; alogerako artzaiñak geijenian ez dira artzain onak, ez eta arduratsuak, ardiak beriak ez diralako, eta auxegaitik batian nagikeriz, bestian ardura ezaz, eta otsua edo pistijen bat badator, bildufez eta ikaraz, itxiten dauz ardiak, igas egiten dau, eta otsuak triskantza andijak egiten dauz artaldijan. Jesusegaz onakorik eziñ jaso leiteke, dana ikusten dabelako, eta arerijo gustiakgandik gaiskatu geintezalako, bere eriotza santuagaz gaiskatu genduzan infernuko otsua dan diabruagandik, menderatu eban, lotu eban, eta ezin leikegu gatzik egiñ, geuk nai ezpadogu (dígase lo del perro atado.)

Maitatu daigun ba Jesus, gure artzaiñ ona, bizi gaitian beti bere artaldijan, bere deja entzun eta bere ezana egiten dogula, emen lufian bere jafaile zintzuak izanik gero an goijan beragaz bizi gaitezan. Alan izan dediña.

Pasko osteko irugaren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jaraitu onan):

Goizpar onetako itzak (berbak) Jesukristok ezan ebazan bere bizitzako askenengo egunian, eguen santu gabian, afal ostian: uferatuten zan ludi au itxi eta Aitagana juateko eguna, betikotazun guztitik izentauriko eguna; eta samurkiro, dirautze bere Apostoluai: unetxu bat, eta geijago es nazue ikusiko, neure Aitagana noya ta; baña lazter ostera be ikuziko nozue; ni juaten nazanian, zuek negar sotiñak egingo dozuez, baña mundua edo mundutafak poztuko dira.

Ara emen Jesus onak ludi onetako ondasunak zelan satitu, partidu edo bananduten dauzen: onai, zuzenai, bere maitaliai, negar samiñak, ezbiafak eta kurutziak itxiten deutzez; mundutafai bariz lufeko ondasunak, atsegiñak eta poztasunak. Eritxi baten esan lei Jesukristok ez dabela au ondo egiten, ba onak izan biar leuke zarituak eta dongak zigortuak; baña ez; Jesukristo zuzentasuna berbera da, eta onan egiten dabenian, ondo ezagutu eta egiten dau. Jesukristo gure Jaunak bere zuzentasuna, ontasunagaz bat egiñik, gura dau onak neke miñ labufakaz euren pekatu eta orban guztijetatik garbitu, gero zeruan zari andijago bat euki dayen; eta gura dauz dongak, pekatarijak, ludi onetako ondasun eta atsegiñakaz zaritu, emen, ludijan egiñ ebezan egite on batzuek gaitik; ba eziñ ukatu leike dongak be nozian beñ gauza on batzuk egiten dabezala, baña egite onek ez zirialako Jaungokuaren maitetasunez egiñak, es zirian zeruan duiñ be; auxegaitik sarituten dauz emen lufian. ¡Efukariak benetan! Emengo zorionak gura dabez eta emen zarija artuten dabe; goiko zorion asken bagakuak ez dabez gura, eta betiko galduten dabez. ¡Efukariak benetan! Baña dongak, pekatarijak, ¿zoriontzauak ete dira emen lufian? Eritxi baten bai; ba ikusten dogu aginpide andijan, ondasun eta aberastasun andijakaz, gozotazun eta atsegiñ ugarijakaz, aizkidez inguratuta, goralduta, txalotuta; baña aztertuten badogu euren biotzak, ikusiko dogu zoriontasuna urin daguala eurakgandik; diru egarijak nekatuten dauz, galtzeko bildufak ikaratuten dauz; atzegeñ guztijakaz ase eziñak, naigabetu-

ten dauz, eta azkenik, eriotziaren bildufak eta eriotziagaz dana itxi beafak, kezka eta samintazunez betetan dauz; zoriontzuak dira irudiz, baña efuka-riak egiz. ¡Zenbat aginpidedun, zenbat aukeradun, zenbat aberats andi eta millo andijen jabe ziranak ikusi ez dogu danbadaATEGAZ bizitzia kenduten! ¡zenbatek jaurti izan dabe euren burua itxasora eta ito izan dira!; oraindiño urte gitxi dala, Belgikako bankeru bat, diru askoren jabe zana, areoplanutik bere burua jaurti eban itxasora eta ito zan.

Ez dago ez ludi onetan egijazko zorionik, ez aginpidetan, ez aberastasunetan, ez atsegiñetan, ez aukera guztijan bizi izatian, ez ezetan bez, ez izanik Jaungoikuaren maitasunian eta bere atsegiñ santuan bizi izatian baño; onexek bai dira egijaz zoriontzuak ludi onetan. Ez gaitian ba itxutu mundutafan zorion labur eta arantzaz markaurikoakaz; biztu ziñismena, eta jaso begijak goruntz, eta bilatu ango zorionak, eurak dirialako egijaskuak, arantza bagakuak eta beti beti iraungo dabesanak.

Ludi onetan, erbestian gagoz, eta erbestian ez oi da izaten poz eta atsegiñ aundirik; auxegatik Jesukristok apostolui ezan eutzen: ni juaten nazarian, mundua eta mundutafak postuko dira; zuek bariz, itun (triste) egongozari; baña itun edo tristura au gejenian azaletikua da, ez da biotzeraño elduten; begira ezpabere Paulo Apostoluari, ¡zembat ezbiar, zenbat ezatzi, zenbat naigabe, zenbat ezeuki eta zenbat zoritxar igaro ebazan Jesukristoren izena eta ikazkizun zerutafak zabaltzen ebazanian; eta alangusti be, diño berak, naigabe guztien artian atsegiñez gañezka egoala; *superabundo gaudio in omni tribulatione nostra*. (Corint. 2, 7-4.) Agustín deunak bere penitentzija eta laztazunak ikuztitan beragaz efukituten zirianai esaten eutzen: orañi ixurrituten dodazan negafak, gozoagoak dira neure bizitza gaistoan euki dodazan atsegin guztijak baño. Jesukristoren izenian yasetan doguzan ezbiar eta nekeak, atsegiñ andija emoten deuzkue; au autor dabe Jesukristoren maitaleak, zeintzuek, Paulo Apostoluaren itzak auan arturik, ezaten eben: *quasi tristes semper autem gaudentes* (Cor. 6-10); itun gara irudiz, baña beti poztasunez egiz.

Mundutafak egijasko poztasun eta atsegiñak ez dabez ezagututen, ezdakijeleko zein dan euren iturburu; iturburu au da Jaungoikuaren maitasuna, Jaungoikuaren otzegintzan zintzo-zintzo ibiltia, beti biotz garbija eukitia, eta bere bizierako egin bialak ondo betetia, emendijek sortuten da egiasoko poza eta zoriontasuna; Jaungoikuagaz bizi dana ondo bizi da, baketzu bizi da, zoriontzu bizi da; baña mundutafak ez dira Jaungoikuagaz bizi, eta auxegai-

tik euren zoriona ez da biotzekoa, azaletikua baño, ez da egiazkoa, irudizkoa baño; eta ez da irankofa, unetzu batekoa baño; eta gitxien uste dabenian amaituten jake. Baltazar elege edo bakaldunari bere zoriona afal ostian amaitu jakon; Holofernes bakaldunari, moskortuta lo egoala, eta beste askori bidasti doazala, alai dagozala, eta asmo edo erabagirik aundijenak artutera doazala.

Azkenez, Jesukistok zirautzen apostoluai: unetxu bat eta oztera bafiro ikusiko nozue eta zuen biotza poztuko da, eta zuen ituna atsegiñ biurtuko da, eta ez deutzue inok be kenduko. ¡Ze atsegingarriak diran Jesukristoren berba onek!; eurak emoten deuzkue, ziurtazuna emengo ezbiar, naigabe eta negar eta naigabe laburái jafaituko deutzela beti irauneko poztazun eta zori-onak; alantxe ezan eban beste aldi baten Jesukristo berberak: zorionekuak negar egiten dabenak, ba izango dira poztuak; *beati qui lugent quia consolabuntur*. Baña dongai beztela jasoko jake, ba euren poztazuna biurtuko jake negar samiñ, eta euren atsegiñak betiko neke ta miñ; *væ vobis, qui videtis nunc, quia lugebitis et flebitis*. (L. 6, 25.)

Gorde ba biotzian ikazkizun onek. Ezkatu Jesukristo gure Jaunari bialdu daigula guri be Espiritu deuna, gure adiña argitu eta biotza sendotu daigun, eruapen andiz, uneko negar sotiñ, ezbiar eta zoritxarrik eruanik, betiko zori-onagaz jaubetu gaizan. Alan izan izan dediña.

Pasko osteko laugarren igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jafaitu onan):

¡Ze zoriontzuak izango geintekiz Jesukristoren antzera eriotza aufeko egunetan ezan al bagiñai: banua neure Jaungoikuagan; ludi onetako neure egiñ beaia zein izan dan Jaunkoikua goraldutia, maitatutia eta bere otzeintzan bizi izatia, amaitu dot orain; neure Jaungoikuana noya! ¡Ze zoriontzua, diñot bafiro be, au ezan leikian kristotafa; Jaungoikuagandik gatoz e ta Jaun-

goikuaganuntz goaz; ara emen egi bi osasungarifik gure arimiarentzako. Eurak azaldutia nire goiz onetako lana izango da. Entzun ba gogo onagaz.

Gauza guztien asiera eta amaija Jaungoikua da; *ego sum alfa et omega*, diño Juan Ebangelarijak; zeru ta lufian agiri dirian gauza guztiak beragandik urten dabe; *ipse dixit et facta sunt*. Gizona, izaki guztien artian nagusijena eta danen bakaldun edo efegia bere eskutik urten dau. Orain eun urte zer giñian?; ezer be ez; ¿nun gengozan orain eun urte?; iñun be ez; Elexa au gu baño zaragua da; bost eun bat urte sutunik daruaz; eta gu orduan eta geruago be ez giñian ezer be; or basuan ikusten doguzan lantai luze eta edefak gu baño zaraguak dira urte askotan, aixe txistulariakaz bufuka gogofa igaro dabez; eta gu, orduan eta geruago be, ez giñian ezer be; ofako mendi tontorak urte askotan edur zuriz jantzita ikusi dirianak gu baño zaraguak dira; eta gu ez orduan, ez geruago be, ez giñian ezer be; ¿nork emon deusku ba, izatia ta bizitzia? ¿nork agertu gaitu ludi onetan?; bakarik algustiduna dan Jaungoikuak; bai kristiñaua, gutariko bakotzak ezan lei: Jaungoikuak ezerberezetik atera nau, Jaungoikuak egiñ nau. Gurasuak ez dauke al izaterik guri izatia eta bizitzia emoteko; begira zer zirautzen Makabeotafen amak bere zazpi semiai: Neure maitetxuak, nik ez dakit neure zabelian zelan agertu zinian, ba arimarik ez neutzuen nik emon, ez izaterik, ez eta bizitzarik; zuen gorputzeko zati guztijak eta bakotza bere tokijan, nik ez nebazan ipiñi Jaungoiko al guztidunak eta gauza guztien egiliak, egiñ dauz gauza ofek; beraz ezan giñai Job aita-len santuagaz: *manus tuæ facerunt me et plasma-verunt*. Zuk, Jauna, zure ezkuak egiñ nabe; zuk, Jauna, emon deutzazu arima bat zeure antzerakua; zuk aragiz jantzi ninduzun, zuk azufez eta sanez orindu ninduzun. Beraz Jaungoikuak eginbanau, beragandik nator, bera izan da nire egilia eta bera da nire jaube bakafa be; bera da nire aita, eta nire aita dalako maitatuten nau, maitasunik andijenagaz, sutzuenagaz; eta nire aita dalako, nire arimiaren, nire gorputzaren eta bizitzako gauza guztien arduria berak dauko.

Jaungoikua gure egilia eta jabe bakafa dalako, aginduten deuzku bera bakarik Jaungoikotzat euki daigula, bera bakarik gurtu daigula, maitetu daigula, goraldu daigula; eta gure ugazaba lez, beti bere mendian, zintzo zintzo,

bizi gaitezala. ¡Oh ze zoriontsuak izango genitekezan egi osasungafi onek beti goguan eukirik, gure oldoskun, gogo, asmo, berba eta egite guztiak beragana eta bere aintzarako zuzenduko bagenduz!

2.ª Jaungoikuagana goaz: ara emen beste egi bat inok be ukatu eziñ leikiana; efekako urak itxasoruntz doazan lez, alantxe doaz gisaseme guztijak Jaungoikoa-ganuntz; gorantz jaurtiten dan ari-kozkofa berantz datofen lez, alantxe goaz dañok Jaungoikoaganuntz. Gizonaren biotza une baten be ez dago geldirik; gizonak gura dau bere ona, gura dau bakia, gura dau atsedeen zoriontzua, bere ondoren dabil beti, baña ez dau arkituten ludi onetan; ludi onetako gauza guztiak ezin ase eta bete leije gizonaren biotza; gizonaren biotza aundija da, sakon sakona da, eta bakarik ase eta beti lei andi eta neufi bagia dan Jaungoikuak. ¡Zenbat bidar, lufeko gauzen edertasunagaz itxuturik, uzte izan dabe gizonak eurretan aurkituko dabela zoriontasuna, eta ¿zer jaso jake? arako pitxoletiar jaso jakona; pitxoletia argi inguruan bira biraka ibiltzen da, eta askenian argijak itxututa, bertan efeta geratzen da; afaña, afantzaliak amo egalian ipinten deutzon jakija jan naian ibiltzen da, eta askenian amuan bertan eskeita geratzen da; txoritxuak, mutikuak lakirijuan ipinten deutzen garana jan nairik ibiltzen dira, baña gitxien uste dabenian sama-samatik oratuta geratzen dira. Ez gaitian eruak izan; Jaungoikua da gure zoriontasun bakara, eta beragandik aldenduta ez dogu inunbe zoriontasunik aurkituko; ez eban aurkitu Salomon Israelgo bakaldun edo efege aundijak; ez eban aurkitu Agustin jakitunak: ez dabe aurkitu eta aurkituko be ludi onetan bizi dirian gizonik ospetsuenak be.

¿Nor Salomon baño gizon aundijagorik? Befogei urtian izan zan Israelgo bakalduna, efegia; bere ondasun eta aberastasunak ezin zembatu zeitekezan, aukera guztiak, gozotazun guztiak eta atsegiñ guztiak gozau ebazan, baña ez zan ase, ez zan bete, eta lo zofo batetik iratzartu balitz lez, ezan eban; bizitziak gogait egiten deust, dana da uzkerija, banerija, utza: *Vanitas vanitatum et omnia vanitas*. Agustin deuna, Jaungoikuagana biurtu baño len, bizitarik nasai eta azkatuena eruan ebana, uste eban jolasetan, gozotasunian eta atsegiñ loijetan bilatuko ebala bere biotzak ain bizirotz nai eban bakia eta atsedena, baña ez eban billatu, eta aitortu biar izan eban Jaungoikuagan bakarik, aurkituten zuala bakia, atsedena eta egijasko zoriontasuna; ara emen bere itzak: *fecisti nos Domine ad te et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te*; Jauna, zeuretzako egiñ gozuz, eta gure biotza arttega dago, zeugan atzedendu artian.

— 85 —

Jaungoikuagana goaz, bera dalako gure atsedeen eta zoriontasun bakafa; beragana goaz, ezkiñiriko sarija artutera; ba berak ezan euskun: *Ego ero merces tua magna nimis*; beragana goaz, aintzaz betikotazun guztian bizi izatera; beragana goaz, beragaz, Birgiña Marijagaz, aingeru eta santuen laguntzan bizi izatera; baña ¿zelan goaz?, ¿ziñismen bizijagaz?, ¿maitasun sutzuagaz?, ¿birtutez edo onomenez ornituta?, ¿egite onakaz aberastuta? Gogoratu auxe ondo, ba onan ezipaguaz, oker goaz. Artu ba erabagi sendo bat, Jaungoikuaren bidetatik ibilteko; Jaungoikuaganako bidia agindu santutako bidia da; Jaungoikuaganako bidia, kurutzeko bidia da; bertatik ibili dira gaur zeruan dagozan deun guztijak; bertatik baguaz, jaubetuko gara otzein zintzo-zintzuentzat izentaurik daukon sarija, zein danoi biotz-biotzetik opa deutzudan. Alan izan dediña.

Pasko osteko bostgaren igandea

(Irakuri edo esan goizpafa, eta jaraitu onan):

Jesukristo gure Jaunak goizpar onetan erakusten deutze beldun edo apostoluai eta euretan guri be, zeruko eskar eta mesediak jarizteko bidia; bide au otoija da, eta bereakaz nire goiz onetako itzaldia izango da. Entzun ba...

Otoija ¿zer da? Kristiñau ikasbidiak diñuanez, otoija da Jaungoikuagana biotza jaso eta mesediak eskatutia. Otoija era bitakua da: gogozkua eta aozkua. Gogozkua da adiñagaz, biotzagaz egiten dana; aozkua bariz da aoagaz berbaz, egiten dana. Gogartia egiten dogunian, gogozko otoja egiten dogu. Aita guria edo Agur Maria esaten dogunian, aosko otoija egiten dogu. Baita be otoija izan leiteke bakafekua eta azkoren artian egiten dana; ixilekua eta agirijan egiten dana. Agustin deunak diño gauza onak irakurten doguza-

nian Jaungoikuak itz egiten deuzkula, eta otoi egiten dogunian geuk Jaungoikuagaz itz egiten dogula. Otoja biar-biafekua da, nora ezekua da, ba gauza azko, geurez, eziñ egiñ genikez, ez eta mesediak jaretzi Jaungoikuaren laguntasun baga; eta laguntza ori otojaren bidez Jaungoikuari eskatu biarjako; ba eskatu barik ez deuzku emongo; Jesukristok argiro dirauzku: *petite et accipietis*; eskatuizu eta emongo jatzu; *pulsate et aperietur vobis*; deituizu eta edegiko jatzu. Mateo deunaren aoz dirauzku: zitzaldian (tentaziñoian) jausi gura ezpadozu, otoi egizu, iñoz azpeltu eta gogaitu barik, otoi egizu: *orate ut non intretis in tentationem; sine intermissione orate*. Beraz, nora ezekua eta biarbiafekua da otoija.

Otoija da arimiarentzat arnazia bizitzarentzat lez; asnaza barik gizona ilten da; otoi barik be arimia ilten da pekatuko eriotzazaz: otoija da arimiarentzat euri ja eta euzkija baso, mendi, solo, zelai eta ibafentzat lez; euri baga eta euzki baga dana legortuten da, eta ez da ezerbere artzen; au ondo dakije lugiñak; eguzkija ilunduko balitz, ezerbe ez litzateke erne, ez azi, ez elduko; bardiñ jasoten da animiagaz be: otoi barik, ariman ez litzatekez sortuko, ez erne, oldoskun onik, ez gurari deunik, ez eta zerutar egintzarik; alañ diño Igarliak: *anima mea sicut terra sine aqua tibi*.

Otoija da arimiarentzat ura afañarentzat lez; afaña uretik ateraten bada, ilten da, ura dalako bere bizitzia; arimia be, otoi baga, ezin luzaruan bizi liteke Jaungoikuaren aizkidetazunian, otoja dalako bere bizitzia eta Jaungoikuagaz bat egiten dauana.

Otoijak indar aundija dauko Jaungoikuagandik edozeiñ mesede jarizteko; bera da zeruko atiak edegiten dauzen giltza, Agustin deunak diñuanetz: *oratio justi clavis est cœli*; otoijak, Jaunaren asafia biguntzen dau, *oratio lenit Deum*; otoia da txerfenak'ikaratuten dauzana Loreño Justiniano deunak diñuanetz: *oratio terret demones*; otoja da ezetzi eta zirikaldi guztijak goituteko izkiñu edo armia, Juan Krisostomo deunak diñuanetz: *oratio est optissima arma*.

Baña norbaitek ezango du: ¡Jauna! aĩñ indartsua bada otoja, ¿zergaitik ez dogu jarizten bere bidez eskatuten dogun guztia? Santiago Apostoluak ezango deutzue zergaitik dan au: *Petit et non accipitis eo quod male petatis*. *Lenengo*, otoijagaz ezdogu jarizten ezkatuten doguna, txarto ezkatuten dogulako. ¡Zenbat otoi egiten da ganora barik, zer ezkatuten dogun be ez dakigula! ¡Zenbat bidar otoija egiten dogun aldiñan gagoz aldamenara begira, berbetan, bañez, siñuka! Eta ¿mira egiten jatzue onelako otojak Jaungoikuak ez entzutia? *Bigarren*, otoijagaz ezkatuten doguna ezdogu jarizten arimako

onerak ezkatu bialian, gorputzeko edo bizitzarako gauzak ezkatuten doguzalako, eta Jaungoikuak ondo daki zein dan guretzako onena eta zein dan kaltegarijena; umetxu batek kanibeta amari ezkatuten badeutzo, amak ez deutzo emoten, kaltegarri izango lekiolako; ba bezte onenbeste egiten dau Jaungoikuak gugaz be, ukatu eta ez emon guretzat kaltegarri izan leikiguzan gauzak (pónganse ejemplos de la salud, del dinero, etc.). *Irugarren*, otoijagaz ezkatuten doguna sarri ez dogu jarizten, iraupenik ez dankagulako otoi egitian; azten dogu otoja batutazun andijagaz, gar bizijagas, itxaropen andiz, baña irugafen edo laugafen egunian jarizten ezpadogu gura doguna, amate-tan da gure biotzeko gara, galduten dogu itxaropena, eta bertan bera itxiten dogu otoi egitia.

Gura badogu Jaungoikuak gure otojak entzun dagizan, egiñ biar doguz *1.º gar aundijagaz*. Arimako gar barik egiten dirian otoijak dira ilak, epelak, motelak; eta onelako otoijak ez dauz Jaungoikuak entzuten; baña onerazpen zintzo-zintzo bategaz eta ziñizmen bizijagaz egiten dirian otoijak beti entzuten dauz, eta emon be bai beren bidez ezkatuten dana. *2.º apaltazunagaz*, otoi apala, zeruragiño eltzen da; arokerijaz egiten dana bariz, lufian geratuten da. Goizparkijan irakurten dogu, aldi baten, fariseotar bat eta publicano edo petzu batzale batek, Jerusalengo Elexara igon ebela otoi egiteko azmoz. Fariseotafak, elexiaren erdijan, agiri-agirijan eta zutun-zutunik egoala, zirautzan Jaungoikuari: «Jauna, ezkerak emoten deutzudaz bezte gizonak eta or dagoan ori lez ez nazalako; nik biritan barau egiten dot, eta amafenak be zuzen ordainduten dodaz»; eta onan jaraitu eban bere otoija, beran arokerijazko egitzak agertuagaz. Petzu batzaliak bariz, elexako baztartzu baten be-laumbikotuta, zirautzan Jaungoikuari: Jauna, efuki zaz ni pekatari onegaz; ofek jaretxi eban bere pekatuen parkaziñoia, eta biurtu zan etxera donetuta. Fariseotafa baña etxeratu zan len baño dongiago egiñda. Eurendik ezagutu ziñai ze indar aundija daukon apaltasunez egiten dan otoijak. *3. iraupenagaz*. Iraupena biar-biafekua da edozein be gauza, nai mezede, jarizteko; au argiro erakuzten deuzku Jesukristok; gure Jaunak ebangelijo santuan ba diño: zue-tariko batek aizkide bat badauko, eta gau erdijan bere etxera juanik, iru ogi ezkatuten badeutzo, ukatuko deutzoz, berandu dalako eta etxeko guztiak oeratuta dagozalako eta ezin jaiki leitekialako; baña au ta guzti be, irauten badau bere eskabidian, emoten deutzoz, ez aizkidia dalako, ezpada erakaitza (inoportuno) dalako; kanango andratxuak, ainbat bidar ezkatu eutzon Jesu-kristori bere alabiaren osasuna, eta ez eutzan jaramonik egiñ, baña irau-

ebalako, azkenian be, jaretxi eban berak gura ebana, ba ezaeutzon: andria, andija da zure zinizmena, egiñ bedi zeuk gura dozun lez, eta alabia berbertatik osatu zan.

Egiñ ba zeuen otoijak ondo, gar bizijagaz, apaltazunagaz eta iraupen andijagaz; ezkatu Jesukristori lenen, arimako ondasunak, ezkar edo grazijak, bizitza onian irauteko, onoimen edo birtutan auferatuteko, merezimentu andijak irabazteko; eta onan egiten badogu, lortuko doguz emen lufian donetzi ugarijak eta gero, an goijan, betiko aintza eta zoriontazuna.

"Rogationibus"

Jesusen igokunde aureko otoi egunak

Gure Elexa Ama Deun arduratsuak beti eta aldi guztijetan bere seme-alaben ona bilatu izan dau. Ikusirik premiña andijak daukoguzala, bai arimien aldetik, baita be bizitziaren aldetik, gura leuke bere seme-alaba guztijak bat egiñik, zeruruntz euren biotzak jaso dagijezala, andijek bakarik etofi leikeguzalako gure premiña eta inguratuten gabezan gatx guztijen osageixa eta laguntasuna, ba igarle deunak argiro dirauzkunez, bere eskuan daukoz Jaungoikuak gauza guztien jua-etofijak: *quia in manu ejus sunt omnes fines terræ.*

Bijar asi eta iru egunian jaraituten daben efogatibako ibilkunde eta otoijak Elixiaaren bostgañen eunkadan sortu ziran; Mamerto Deunak, Bienako Gotzaña izan zanak, lenengoz onako ibilkunde edo rogatibak egiñ ebazan, Jaungoikuagandik jaristiañen aldi atan Bienako urijan eta inguru guztijetan jasau edo sufriduten ziran zoritxañak, guda odoltzuak, legortiak, gosetia, izurijak eta enparan lazkeriak (calamidades). Zortzigañen eunkadan, Franziako Gotzañak agindu eben rogatiba ibilkunde eta otoijak diefi guztijan egiñ zeitezala aldi atako gatx eta izurfi guztijak amaitu zeitezan, eta apurtxu bat

geruago Aita Santu Leon III-gafenak agindu eban onako rogatibak Elexa guztijan egiñ zeitezela.

Beraz, egun onek dira otoi egunak, Jaungoikuari mesede andijak eskatuteko egunak; baña Kristotar askok ez dabez aintzakotzat be artuten. Gure aufetiko asaba zafak, euskaldun ziniismendunak, Jaungoikuaren maitale andijak, eliztar zindu zinduak, aldra andijan onako elizkizunetara juaten ziran; gaur bariz gizonik ez da ikusten, eta andrazkuak gitxi, onako ibilkundetan; eta onek adierazoten dau Jaungoiko zaletasuna gitxituaz doiala, ziniismena otzituaz, eta otoi zaletasuna amatauaz.

Artu daigun, ba, asmo sendo bat auferuntzian onako ibilkundetara etorteko, gure otoiak Elexa Ama Deunaren otolakaz ba egiñik lortu daiguzan mesede andijak. Goiz onetan, ba, esango deutzuet ze indar andija dauken agirijan eta askoren artian egiten dirian otoiak.

Otoiak indar andija daukola edozein mesede jaristeko eziñ ukatu leikian gauzia da; otoiaren indara ez dator gizon onak edo txafak otoi egitetik, ezpada otoiaren indaretik; indar au Jaungoikuak berak emon deutza otoiari; auxegaitik esan eban Jesukristok: *petite et accipietis. Omnis qui petit accipit*: eskatuizu, eta emongo jatzu; eskatuten daben guztiak artuko dau; ez dau esaten onak, justuak eskatuten badau emongo jako, eta txafak, dongiak, pekatarijak eskatuten badau ez jako emongo; ezpada esaten dau eskatuten daben guztiak artuko dabe. Jesukristo gure Jaunak emon dau itza, berbia, eta jaongo dau. Gizonak safi askotan atzipetuten gaitue: gaur emoniko itza bijar ukatuten dabe; baña Jesukristok eziñ atzipetu geinkez, dalako Jaungoikua, dalako egija bera; eta lenago ezereztuko dira zeru-lufak Jaungoikuaren itzak uts egiñgo daben baño. Bakarrian egiten dan otoiak aia indar andija badauko, zenbat indar geijago eukiko ez dau askoren artian egiten dan otoiak?, eta otoi au egiten bada Elexa Ama Deunagaz batera, zenork neurtu otoi onen indara? Elexia da Jesukristo gure Jaunak irasi edo fundau eban batzara, bere bidez eta bere ikaskizunak ziniistu eta egiñagaz gizon guztijak salbau ditezan, zeruratu ditezan. Jesukristok bere artu-emon guztijak Elexiagaz daukoz; Jesukristok maite dauna, Elexiak maite dau; eta Jesukristok gofotaten dabena, Elexiak gofotetan dau. Elexia da, ba, egun onetan otoi egiten dabena, eta

Ellexiagaz batera otoi egiten dogu rogatibako ibilkundian parte artuten dogun Kristotar guztiok. Emendik ezagutu ziñai ze indar andija eukiko daben Elexiaren otoijak!

Ellexa Ama Deunak onan asten dauz bere otoijak: *Exurge Christe adjuva nos et libera nos propter nomen tuum*: Jagi zaitez Kristo, lagun zakiguz, eta zeure izen santuagaitik aske gaizuz zoritxar guztijetatik. Gero gurtuten dau Irubatasun Deuna, eta ipintzen dauz bitarteko Birgiña Marija, Jose Deuna eta zeruko Deun guztijak, dan danak eskañi deijuen Aita zerukuari bere Seme maitiaren jaijotza, bizitza, nekaldi, eriotza, biztuera eta igokundeagaitik, aske gaizala zoritxar guztietatik. Pekatua da zoritxarrik andijena, berak ondatu geinkezalako betiko infernuan, eta auxegaitik deutzo aŕen aske, librau gaizala pekatutik: *Ab omni peccato libera nos Domine*. Bat-bateko eriotzia da askotan, batez be pekatu astunian bizi dirianentzat, zoritxar andija; auxegaitik eskatuten deutzo aske edo librau gaizala ez-jakiñeko eta bat-bateko eriotza gaiztotik: *A subitanea et improvisa morte libera nos Domine*.

Mundu edo ludi onetako zoriontasunik andijena da Jaungoikuaren aizkide-tasunian eta bere otzegin santuan eriotzaragiño irautia; eta Ellexa Ama Deunak bere seme-alabak zerurako gura dauzalako, eskar edo grazi auxe eskatuten deutzo: *Ut nosmetipsos in tuo santo servicio conservare et confortare digneris: Te rogamus audi nos*.

Eleza Ama Deunak ikusi eta ezagututen dau zenbat etsai daukazan ludi onetan, zenbat alegiñduten dirian bai masoiak, zinge edo eregiak eta eskertar guztiak, bera biŕinduteko, lurperatuteko, eta al baleije ilteko. Badaki Ellexa Ama Deunak au eziñgo dabela egiñ eskertar guztiak infernuko indar guztijakaz batuta be, bere alde daukalako *Jesukristoren itza: portæ inferi non prevalebunt*; baña bere seme-alabak galdu ez ditezan eta kalterik izan ez daijen eskatuten deutzo arerijo guztijak apaldu edo humildu daijezala: *Ut inimicos Sanctæ Ecclesiæ humiliare digneris: Te rogamus audi nos*.

Ez da onegaz naikituten gure Ellexa Ama arduratsua, jakiñik lurbira guztijan zabaldurik dagozala miñaka arimak Jesukristo gure gazkaitzañe andija ezagututen ez dabenak, eta beste asko eta asko Jesukristo ezagututa gero bere artaldetik iges eginda, ardi galduak lez dabiltzazala, eurakaz efukiturik eskatuten deutso Aita zerukuari ekari daijazala danak Jesukristoren ezaupidera eta bere artaldera, danak artalde bat artzaiñ baten azpijan bizi eta salbau ditezan.

Azkenez, Ellexa Ama Deunak, gure bizitza eta bizitzako premiñakaz go-

goraturik, eskatuten deutzo lufak emon dagiguzala arnarijak geure janarirako. ¡Oh ze eskabide eder eta oneratzuak! ¿Nok naiko ez dauz mesede onek guztijok? Ba geure eskuan daukaguz. Jesukristok esaten deuzku eskatu daguzala eta emongo jakuzala: *petite et accipietis*. Etoñ, ba, egun onetan, rogatibako ibilkundetara; itxi etxeko arazuak ordu pare baten, ba arazurik nagusijena arimako salbaziñoia da; otoi egiñ Elexa Ama Deunagaz bat egiñik, indartzuaguak izan ditezan gure otoiak; eta onan egiten badogu lortuko doguz donetzitasun andijak eta mesede ugarijak emen lufian, eta gero betiko zoriontasuna zeruan.

Jesusen igokunde osteko igandea

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jaraitu onan):

Jesukristo gure Jaunak maite maite ebazan Apostoluak, eta euraḡandik aldendutian naigabetu ez zeitezan, maitero maitero esan eutzen: unetxu bat, eta ez nozue ikusiko, neure Aitagana noya ta; baña ez zaituedaz umezurtz itxiko: neuk Aitari eskatuko deutzat eta berak bialduko deutzue poztutzaḡe bat beti zuekaz egon dediñ: *non relinquam vos orfanos, ego rogabo Patrem...*

Ondo ekijan Jesukristo gure Jaunak Apostoluak izango ebezan ezetzijak ebangelijo santua ludijan zabaldutera joazanian; baita be zelako aldi txar, es-tutasun eta zoritxarḡak igaroko ebezan; baña bildurtu eta ikaratu ez zeitezan, eta adorerik galdu ez egijen, eskintzen deutze zuzentzaḡe indartsu bat, zeñen laguntzan lanik neketsuenak beteko ebezan. Zerura igon eta amargañen egu-nian bete eban Jesukristok bere eskintzarija: bialdu eban Espiritu Deuna, eta beragaz argituta eta indartuta, abijau zirian Jesukristoren irakatzijak zabal-duten. Euren aotik judeatar guztijak entzun eben Jesukristo nor zan, zetara-ko etoñ zan ludira, nun jaijo zan, nun bizi izan zan, zer egiñ eban bere lenen-go ogeta amar urtetan, zer egiñ eban bere bizitzako azkenengo iru urtetan, zelan gaizkatu eban gizona pekatutik eta txeñen gaiztuaren mendetik, bere

nekaldi eta eriotza santuaren bidez, eta azkenian ilen artetik berbiztu eta igon eban donokira. Ikaskizun eder, mamintsu eta osasungarizko onek entzunda, judegu dongak, Jesusen iltzalak asafatu ziran, amofuz bete ziran, eta Apostoluen aurka jafi ziran, ezeztu ebezan, zigortu ebezan, espetxeratu ebezan; baña Apostoluak ez ziran ikaratu, ez eben adorerik galdu, poz pozik jasau ebezan zigorkadak eta espetxiak Jesusen izenian: *quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati*. ¿Nok kendu eutzen bildufa? ¿Nok ainbeste indar eta adore emon eutzen? Espiritu Deunak. Beste onenbeste jaso zan lenengo Kristotafakaz be: izan ziran gofotauak, ezeztuak, espetxeratuak; baña adorerik andijenagaz jasau edo sufridu ebezan zoritxar guztiak: alan dirauzku Lukas Deunak: *Ecclesia consolatione Spiritus Sancti replebatur*.

Guk be, Jesusen ikasle eta jafaitzaliak garian aldetik, izango doguz negarfezko ludi onetan gagozan bitartian, ezetzijak, gofotuak, estu-alদিয়াক eta zoritxararak, batzuetan ziniñismen bakuen aldetik, beste batzuetan agintarijen aldetik, beste batzuetan ortik edo emendik, ludi onetan bakerik eziñ euki leitekialako; baña Espiritu Deuna gugaz badago, jasango doguz zoritxar danak eruapen andijagaz, berak sendotu eta adoretuko gauzalako. Onetarako egu-nero eskatu biar deutzagu Jesukristo gure Jaunari bialdu daigula guri be Espiritu Deuna; onan egiñ dabe aldi guztijetan Kristotar guztiak, otoi bero beruakaz eta bizitza ona eta garbija eruanagaz. Pekatua da eragozpenik andijena Espiritu Deuna geuganduteko; beraz pekatuan bizi eta pekatuan iraunduten bagara, nekezko baten Espiritu Deuna gugana etofiko da.

Espiritu Deunak ez bakarrik poztu, sendotu eta adoretu ebazan Apostoluak, baita be argitu ebazan. Jesukristok zerura igon baño lenago, Apostoluak ez egozan gogor eta sendo ziniñismenian, ez eta Jesukristoren irakatzijetan: euren adiña iluntxu egoan oraiñdiño eta gauza asko ez ebezan aituten. Auxegaitik esan eutzen Jesukristok: gauza asko daukadaz oraiñdiño zuei esateko, baña ez zagoze aituteko eran: Espiritu Deuna bialtzen deutzudanian, berak argituko eta erakutziko deutzue jakiñ biar dozuen guztija. Eta alan jaso zan: Espiritu Deuna artu ebenetik euren adiña argitu zan, eta erligiñoeko egija eta eskutapenik andijenak argiro ezagutu ebezan, eta arimako eta zeruko arazuetan erakusle jakitunak izan ziran.

Beste onenbeste Espiritu Deunak egiñgo dau gugaz be; gure biotzetan artu eta irauten badau, argituko gauz eta erakutziko deuzkuz gure erligiño santuko eskutapen eta zeruko egijak; erakutziko deuzkuz zer egiñ biar dogun arimako arazuetan, zelan garbituko dogun arimia, zelan orniduko dogun

oroimenakaz, zelan zuzenduko dogun borondatia eta zelan biāatuko doguzan zeruko ondasunak, eta berak argituko gauz duda eta ezjakiñetan, utsik egiñ ez daigun. Baña onetarako ibili beti arima garbijagaz; ibili beti zuzen, artez eta zintzo Jaungoikuaren atsegiñtzan.

Elexa Ama Deunak bere arazuetan, batez be gañantzi andiko erabagiren bat artu gura dabenian, lenen egiten dabena da Espiritu Deunaren laguntza eskatu: lekaretxe edo Konbentuetan, ikastoletan, misiñoiak edo ejerziño santuak asikera eta beste edozeiñ gauza egikera, beti eskatuten da Espiritu Deunaren laguntza esanaz: *Veni Sancte Spiritus.....* bere laguntza barik eziñ leikialako gauza andi eta onrazkorik egiñ. Gure arietiko euskaldunak, Bizkaiko aldun goragarriak Gernikako zugatxpian erijaren onerako zuzenbideak eta erabagijak artutera joazanian zer egiten ebela uste dozue? Lenengo eta beñ meza santua entzuten eben batzar etxeke elexatxuan, Espiritu Deunaren laguntza eskatuaz, eta gero aldun guztijak asmorik on eta zuzenakaz erabagijak artuten ebezan. Onan bizi ziran euskaldunak beti ondo eta zoriontzu. Alantxe biziko gara gu be erligiño santuari berarizko itzala gordetan badeutzaguz, Elexa Ama Deuna maitetuten badogu, euskaldunen oitura on da garbijak zainduten badoguz eta geure asaba zafen antzekuak bagara.

Baña, ez uste izan beti bake gozotsuan biziko garianik, ez: ez zirian bizi Apostoluak, ez lenengo Kristotafak, ez eta ondoriengo Kristotafak, eta ez gara biziko geu be, ludi onetako bizitzia gudazko bizitzia dalako, argiro ziñuan lez Job aitalen deunak: *militia est vita hominis*; aldi labur bateko bakia izango dogu, baña bake osua ez; bake osua goiko sarija da. Emen erbestian izango doguz ezetzijak, guda gogofak, gogotuak eta abar. Jesukristok argiro iragafi eutzezan Apostolui, eta aretan guri: *in mundo presuram habebitis... odio eritis omnibus hominibus propter nomen meum, sed ego vici mundum.* (Dígase en vasco). Jesukristoren itzak ez dabe iñoz utsik egiñ.

Bizi gaitian, ba, Jesukristoren jafaitzalai dagokijon lez, bere irakatzi deunak ziñistu, bere agindu eta esanak zintzo eta leijaltasunez bete, eta onan egiten badogu Espiritu Deuna gugaz izango da, eta bere laguntzaz goituko doguz etsai guztijak, lautuko doguz eragozpen guztijak, eta jaubetuko gara Jesukristok bere jafaile zintzuai eskiñiriko zarijagaz.

Irubatasun Deunaren igandea

Gaur ospatuten dau Elexa Ama Deunak Irubatasun Deunaren jaija. ¡Eskutapen afigaríja!, gure adiñ ilunak ezelanbere ulertu eziñ leikiana, dalako adiñez gañetikua. Beronek gogoratuten deuzku Jaungoiko bat iru notin edo personetan, irurak bardiñak izatian altasunian, betikotasunian eta egokitasun guztietan. Auxe da, eta izan biar dau, katoliko guztiak ziñistu biar doguna; alan diño Atanasio Deunak: *fides autem catholica, hæc est ut unum Deum in Trinitate et Trinitatem in unitate veneremur*. Eskutapen au da gure erligiño santuaren zimentu afíja lez, ba bera barik eziñ azaldu leikez Jesukristoren glizon egintza, jaijotza, bizitza, nekaldi, eriotza, biztuera eta zerura igoera.

Jaungoikuak lege zafian eskutapen onen izpitxu bat baño ez eban agertu, baña Jesukristo gure Jaunak ludi onetara jatxi zanian, ainbat bidar agertu eban argiro argiro, batez be Apostoluai agindu eutzonian lurbira guztitik zabaldu zeitezala bere irakatzijak iragarítera, eta beragan ziñistuten ebazanak ugutzau edo bautizau egijazala Aitiaren, Semiaren eta Espiritu Deunaren ize-nian. Eskutapen afigarí au ulertu ez afen ziñistu biar dogu, Jaungoikuak Eleza Ama Deunari agertu deutzalako eta onek guri erakusten deuzkulako, ba Jaungoikuak eziñ guzurik esan lei, egi utsa dalako, eta Elexa Amak be ez, eta euren esana asko da burua makurtu eta beste bage ziñistuteko. Gurtu daigun, ba, apaltasun andijagaz eta esker onez, beregandik mesede andijak artu doguzalako. ¿Ze mesede artu doguz Irubatasun Deunagandik? Entzun gogo onagaz, eta ikusiko dozuez.

Gure ziñismenak dirauzkun lez, asko eta andijak dira Irubatasun Deunak egiñ deuzkuzan mesediak. Aita zerukuak atera ginduzan ezerbezetik, Seme Jaungoikuak atera ginduzan txefenaren mendetik, eta Espiritu Deunak deundu edo santutu ginduzan. Aita betikuak emon deuzku izatia eta bizitzia; mila-ka izaki eukazan Jaungoikuak bere adiñ azken bagakuan benturaz guk baño

zintzuago otzeinduko ebenak, eta arek guztijak utsian itxirik, emon deuzku izatia eta bizitzia, ez geure merezimentuz, ezpada betikotasun guztitik maite ginduzalako eta guri on egiñ gura euzkulako: *in charitate perpetua dilexit te*; eta emon deuzku izatia eta bizitzia urte batzuek emen lufian bere maitasun eta otzegintzan igaroagaz, gero zeruan beragaz bizi gaitezan; emon deuzku arima bat bere antzera egiña eta iru almenez aberastua; emon deuzku adiña bera ezagututeko, gomutia bere mesediakaz gogoratuteko, eta naimen edo borondatia bera geure indar guztiagaz eta adore andijagaz maitetuteko; emon deuzku gorputza bost sentzunakaz apaindua, osasuna eta bizitzarako biar dogun guztia, eta emon deuzkuz gauza onek guztijok, duarik, geure aldetik merezidu bagarik. Onezaz gañera, alderatu dauz gugandik afiskuak, zeñtztuetan galduko genduan bizitzia; alderatu dauz ainbat zoritxar, zelan dirian guda odoltzuak, uriolak, izurijak, legortiak eta osterantzeko gatxak. ¡Zenbat giza-seme il ez dira gudan, lur ikaretan, itxasuan eta izurijetan! Eta gu ¿nork gorizan gaitu? Jaungoikuak, eta bakarik Jaungoikuak. ¡Zenbat mesede! Eta ¿zelan erantzun deutzagu mesede onei? ¿Bera maitatuaz?, ¿bere esana egiñagaz?, ¿bere gogoko dirian gauzak egiñagaz? Bai zera be; erantzun deutzagu esker gaiztuagaz, iraiñakaz, pekatuakaz, dolorkerijagaz.

Seme Jaungoikuak atera ginduzan txefenaren mendetik. Adanen oben edo pekatua zabaldu zan bere ondoriengo gizaseme guztijetara: danok jaijo giñan ezainduta ariman eta gorputzian, eta zerutik erbestetuta: ez eguan iñor, ez aingeruen artian, ez gizonen artian, gu gaizkatu geinkezanik, gu txefenaren erpetatik atera geinkezanik; eta Jaungoikuaren Semia, gugaz efukiturik, eskeñi jakon Aita zerukuari esanaz: *tunc dixit ecce venio*: Aita, neu jatxiko naz lufera, gizon egiñgo naz eta ordainduko dot gizonak egiñ deutzuen iraiña eta zuri deutzuen zoña. Eta eldu zanian bere aldiya jatxi zan lufera, gizondu zan Ama Birgiñaren sabel garbijan, jaijo zan Belenen, bizitu zan Nazareten, ibili zan iru urtian uririk uri, efirik efi, zeruko ikaskizun eder eta mamintzuak zabalдутen, danai esku zabalez mesediak egiten, eta azkenez bere nekaldi gogor eta eriotza lotsagañijagaz ordaindu eutzon Aita zerukuari gure iraiña, gure zoña. Baketu zan Jaungoikua, eta txefenaren mendetik aske (libre) geratu giñan. ¡Ze mesede andija! Eta mesede au egiñ euzkun duarik, geure aldetiko merezimentu barik.

Eta au asko izan ezpalitz lez, irasi edo fundau eban bere Elexa Deuna, emen kutxa baten lez sartuta, munduko ezetzi eta galbide guztijetatik salbau geintzen. Bere Elexan ipiñi ebazan zazpi Sakramentnak, grazijazko iturijak,

enretan ase eta aberastu geinkezan geure arimak; eta bere biotzeko maitasun sutsua guri erakustiarfen geratu zan geugaz altarako mai santu ofetan. Ortze dago, ba, Jesus, gure maitale andija, guri deiez, guri mesede egiñ guraz. ¡Zenbat mesede, eta zenbat zijo edo motibo esker ona erakustekol

Espiritu Deunak santutu genduzan. Espiritu Deunaren egintza auxa da: gure arimak, gure biotzak deundu edo santututia; eta au egiten dau lenengo bautismo santuagaz: bere bidez parkatuten deuzku pekatu jatofizkua eta beste edozein be pekatu aurkituten bada gudan; eta egiten gauz Jaungoikuaren seme eta zeruaren jaubegi edo herederu. Pekatuagaz galdu genduzan Jaungoikuaren semetasuna eta zerurako eskubidia, eta Espiritu Santuak bafiro biurtuten dauzkuz eskubide bi onek. ¡Ze zoriontasuna guria! ¡Ze jabetasun andija egunen batian eskuratuko doguna! ¡Zerua, bere zoriontasun guztiagaz, bere aberastasun eta atsegiñ guztijagaz, geuria izango da geure efuz bafiro galtzen ezpadogu pekatuagaz. Espiritu Deunak, onezaz gañera, aberastuten gauz doe eta grazi andijagaz, aberastu ebazan lez Apostoluak eta lenengo kristiñauak, sendaro iraun daigun zihizmenian eta Jaungoikuaren maitasunian.

Orain ba, maitasunak maitasuna eskatuten badau, eta mesede egiñak esker ona, guri jaoku Irubatasun Deuna maitatutia beti eta era gustijetan esker ona agertutia, eta au erakutziko dogu pekatuak ez egiñagaz, bere aginduak zintzo-zintzo betiagaz, bere gogoko gauzak egiñagaz, batez be oetik jajeran eta oerakuan itzal andijagaz zihnatutiaz, eta onan egiten badogu Irubatasun Deunak lagunduko deuzku emen lufian, eta zorionduko gaitu an goijan, danoi opa deutzudan lez. Alan izan dediñ.

Etorkundeko igandea (Pentecostés)

(Esan goizpar edo ebangelijua, eta jaraitu onan):

Andijak dira Jesukristo gure Jaunak bere maitalari eskintzen dautzezan

onera eta mezediak, eta eurakaz jaubetu zagiezan esango deutzuet zetan dagan Jaungoikuaren maitasun egijazkua. Entzun ba...

Gizonak Jaungoikua maitatu biar daula, ez dago zetan ezan. Loyolatar Iñaki deunak, berak idatzitako gogo inarkunen idaztijan diño: Jaungoikuak gizona egiñ ebala Jaungoikua maitetu, otzeindu eta goralduteko emen lufian eta au egiñagaz zerua irabazteko: baña deun onek ezango ezpaleikigu be, Jaungoikuak berberak lenengo aginduan dirauzku itz onexekaz: maitetuko dozu zeure Jaungoikua biotz osuagaz, arima osuagaz eta zeure indar guztijagaz; beraz gizonaren lenengo eginkizuna da Jaungoikua maitetutia. Onezaz gañera zeijo edo efazoe andiak daukaguz Jaungoikua maitetuteko. 1.º Garian guztija eta daukagun guztija berak emon izan deuzkulako: izatia, bizitzia, osasuna, ogasunak, bizitzarako biar dogun guztia berak emon deuzku, eta berak gura dabenian kenduko deuzku. 2.º Maitatu biar dogu Jaungoikua bere efukitasun andijan eta bere Seme Jesukristoren bidez, txerenaren mendetik atera eta zeruagaz jaubetuteko bidian ipiñi izan gaitualako. 3.º Jaungoikua maitatu biar dogu ainbat bidar egiñ doguzan obenak, gaiztakerijak eta dolorkerijak parkatu deuzkuzalako. ¿Zer izango zan guzaz lenengo obena egiñ genduanian bertan infernura jaurti bagenduz, gotzonak zerutik jaurti ebazan lez?

Baña deritzot jakiñ naiko dozuela zetan dagan Jaungoikuaren maitasuna. Maitasuna izan leiteke egijazkua eta guzuezkua. Egijazko maitasuna ez dago aoan, biotzian baño; ez dago itzetan, egitetan baño. Ara zegaitik dirauzkun Juan Ebangelari Deunak: *Filioli mei, non diligamus verbo et lingua sed opere et veritate*: Jaungoikuaren maitasuna ez dago aoagaz esatian «Jauna, maite zaitut»; ez dago otoi asko eta luziak egitian, ez eta elexara ta osteria ibiltian, eta ikurtonak, Sakramentuak artutian be ez: gauza onek guztijok onak dira, isiotu leije gure biotzetan Jaungoikuaren maitasuna, baña eurak berez ez dira Jaungoikuaren maitasuna. Jaungoikuaren maitasuna ez dago penitentzija eta laztasun andijan egitian, gorputzeko sentzunak ilduratu edo mortifikatian, ixiltasuna gorde ta batutasun andija eukitian: egite onekaz biztu lei gure biotzetan Jaungoikuaren maitasuna, baña eurak ez dira Jaungoikuaren maitasuna. Jaungoikuaren maitasuna ¿zetan dago, ba? Nik ez deutzuet esango; nire orde Jesukristo berberak esango deutzue. Entzun Jesukristok gaurko goizpa-

fian dirauzkuna: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit.* (Dígase en vasco). Beraz Jaungoikuaren maitasuna dago bere esana egitian, bere lege deuna betetian; aozko maitasuna, berba utsezko maitasuna maitasun guzufezkua da; berbak, itzak aiziak daruaz; egiñtzak bafiz ez; ibilkuntza (movimiento) ibilijaz agertuten dan lez, maitasuna be egiñtzakaz agertuten da.

Egijazko maitasuna daukanak maitiaren esana egiten dau, maitiari atsegiñ emoteko alegiñduten da, eta ez deutzo ezegaitik be naigaberik emoten; egijazko maitasuna daukanak, beti, era guztijetan eta alde guztijetan maitasunezko ezaugarriak emoten dauz; egijazko maitasunak maitiaren gogoko gauza guztijak egiten dauz; egijazko maitasunak dana jasau edo sufriduten dau, eta ez da ezegaitik be ikaratuten, ez bildurtuten, adore eta kemen andija agertuten dau afiskurik andijenetan be. Begira ziñopa edo martirijeñ ze alai, ze pozik, ze kemen eta adore andijagaz jasau ebezan neke miñik andijenak eta ixuri eben euren odola eta emon bizitzia. Begira Borióchoa deunari ze adore andijagaz aizkorapian bere burua ipiñi eban. Guk be, egiz eta biotzez Jaungoikua maite badogu, bere esana eta bere legia beteko dogu, berak gofotetan dabena gofotauko dogu, berak nai ez dabena ez dogu nai izango, eta itxiko doguz bere kaltez dirian gauza guztiak: auxe da egijazko maitasuna.

Onelakua ote da gure Jaungoikuaganako maitasuna? Ez dot uste. Begira ezipabere geure egitadai: eurak esango dabe argiro zelakua dan. ¡Zenbat gizasemek iraiñduten dabe Jaungoikuaren izen santua birau eta blasfemijarik ikaragarrijenakaz! ¡Zenbatek austen dabez jai egunak mezarik ez entzunagaz eta premiña barik aste-eguna balitz lez biar egiñagaz! ¡Zenbat senar-emastek austen dabez ezkontzako lege santuak eta seme-alabakganako daukezan biar-izanak! ¡Zenbat gizaseme bizi dira ezjakiñtasun negargarrian, otoitxu bat egiñ barik, ez jaikieran, ez jatorduan, ez eta oerakuan!, Jaungoikuagaz, ari-miagaz, eriotziagaz eta betikotasunagaz gogoratu barik! Eta onek guztijok esan leije Jaungoikua maitetuten dabela? Bai zera be. Beste asko bafiz, kristiñautasuna eta katolikotasuna aoan erabili afen eta safi autortu eta Jauna artu afen, Elexako agintarijak aginduten dabenari ez deutze jaramonik be egiten; esaten jake ofako jantzi labur, lizun, aragikerijaren biztugarriak dirianak itxi daijezala, eta jaramonik be ez; ofako jolas, dantza eta ibilera gaiztuak itxi dagiezala, eta entzun be ez, jaramonik be ez... eta onek guztijok esan leikie Jaungoikua maite dabela? Elexako agintarijai jaramonik egiten ez deutzonak Jesukristori jaramonik ez deutzo egiten. Berak esan dau argiro argiro: *Qui vos audit, me audit.* (Dígase en vasco).